

MINISTERUL CULTURII ȘI
IDENTITĂȚII NAȚIONALE

**RAPORT de inventariere și analiză legislație
TITLUL I - Dispoziții generale**

Numele și prenumele autorului: ILEA IOANA-LIDIA

Data predării raportului: 31 octombrie 2019

**Proiect: Monumente istorice, planificare strategică și politici publice optimizate
(SIPOCA 389/ SMIS 115895) Activitatea „A1.1 Inventarierea și analiza legislației în
domeniul patrimoniului cultural”**

Cuprins

1. Introducere	pag.3
1.1. Acte normative analizate	
2. Principiile protejării patrimoniului cultural așa cum sunt prevăzute de Tezele prealabile ale proiectului Codului patrimoniului cultural, aprobate prin H.G. nr. 905/2016 în raport cu legislația în vigoare	pag.4
3. Obiectul de reglementare al legislației din domeniul protejării patrimoniului cultural	pag.6
3.1. Scopul Codului patrimoniului cultural	
3.2. Prevenirea prejudicierii patrimoniului cultural	
4. Definiții și dispoziții comune tuturor categoriilor de patrimoniu cultural	pag.7
4.1 Definiția generală a patrimoniului cultural	
4.2. Definirea protecției patrimoniului cultural național	
4.3. Terminologia specifică regimului juridic de protejare a patrimoniului cultural	
5. Cercetarea, evaluarea și protejarea patrimoniului cultural național	pag.14
5.1 Instituirea regimului de protecție asupra bunurilor culturale	
5.2. Cercetarea și evaluarea patrimoniului cultural național	
6. Regimul dreptului de proprietate asupra patrimoniului cultural național	pag.18
6.1 Regimul proprietății și servituțile asupra acesteia în cazul bunurilor din patrimoniul cultural național	
6.2 Exproprierea pentru cauză de utilitate publică a bunurilor din patrimoniul cultural național	
6.3 Despre dreptul de preempțiune.	
6.4.Dreptul de administrare a bunurilor patrimoniului cultural național aflate în proprietate publică	
7.Obligații generale ale autorităților publice față de proprietatea publică și față de cea privată în raport cu patrimoniul cultural național	pag.20
8. Drepturi și obligații generale ale deținătorilor bunurilor din patrimoniul cultural ...	pag.23
9. Evidența patrimoniului cultural și inventarele naționale	pag.24
9.1. Definirea generală a inventarului patrimoniului cultural	
9.2 Definirea evidenței patrimoniului și indicarea responsabilităților legate de evidență	
9.3 Procedurile instituirii regimului de protecție	
10.Atestarea și acreditarea persoanelor fizice în domeniul patrimoniului cultural	pag.25
10.1 Registrele persoanelor atestate în domeniile patrimoniului cultural național	
10.2 Despre atestare: scop și categorii distincte de persoane fizice	
11.Reglementări legale din alte state, referitoare la principiile protejării patrimoniului cultural, definirea patrimoniului cultural	pag.26
ANEXA.....	pag.29

Introducere

Prezentul raport realizează analiza transversală a legislației naționale în vigoare din domeniul patrimoniului cultural, din perspectiva prevederilor Tezelor prealabile ale proiectului Codului patrimoniului cultural, aprobate prin H.G. nr. 905/2016 referitoare la Titlul I – Dispoziții generale din viitorul proiect al Codului patrimoniului cultural. Conform cerințelor, analiza cuprinsă în acest raport tratează sintetic următoarele teme:

- principiile protejării patrimoniului cultural;
- obiectul de reglementare al legislației din domeniul protejării patrimoniului cultural;
- definiții și dispoziții comune tuturor categoriilor de patrimoniu cultural;
- terminologia specifică regimului juridic de protejare a patrimoniului cultural;
- regimul dreptului de proprietate asupra bunurilor aparținând patrimoniului cultural național;
- cercetarea, evaluarea și evidența patrimoniului cultural;
- instituirea regimului de protecție (clasarea) asupra bunurilor culturale;
- inventarierea patrimoniului cultural – proceduri, metodologii;
- atestarea și acreditarea persoanelor fizice în domeniul patrimoniului cultural
- reglementări legale din alte state, referitoare la principiile protejării patrimoniului cultural.

În concordanță cu scopul prioritar stipulat în Tezele prealabile ale proiectului Codului patrimoniului cultural, de consacrare a unui set de reguli majore, văzute drept un "decalog al patrimoniului", care să poată sta la baza oricăror politici publice din acest domeniu, dispozițiile generale comune pentru toate categoriile patrimoniului cultural cuprinse în Titlul I vor urmări clarificarea definirii patrimoniului cultural, obiectul de reglementare, a scopurilor pentru care se iau măsurile administrative care se referă la patrimoniul cultural în sensul simplificării și transparentizării mecanismelor care guvernează activitățile de protejare și de punere în valoare a acestuia.

1.1. Acte normative analizate

1. Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice republicată, cu modificările și completările ulterioare;
2. Ordonanța Guvernului nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, aprobată cu modificări prin Legea nr. 378/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
3. Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
4. Legea nr. 311/2003 a muzeelor și colecțiilor publice, republicată;
5. Legea nr. 26/2008 privind protejarea patrimoniului cultural imaterial;
6. Legea nr. 410 din 29 decembrie 2005 privind acceptarea Convenției pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial, adoptată la Paris la 17 octombrie 2003
7. Legea nr. 6/2008 privind regimul juridic al patrimoniului tehnic și industrial;

8. Ordinul nr. 2260/2008 privind aprobarea Normelor metodologice de clasare și inventariere a monumentelor istorice, cu modificările și completările ulterioare, cu modificările și completările ulterioare;
9. Ordinul nr. 2684/2003 privind aprobarea Metodologiei de întocmire a Obligației privind folosința monumentului istoric și a conținutului acesteia;
10. Ordinul nr. 2495 din 26 august 2010 pentru aprobarea Normelor metodologice privind atestarea specialistilor, experților și verifcătorilor tehnici în domeniul protejării monumentelor istorice;
11. Ordinul nr. 2009/2001 pentru aprobarea Normelor de acreditare a experților
12. Ordinul nr. 2008/2001 pentru aprobarea Normelor de acreditare a conservatorilor și restauratorilor, cu modificările și completările ulterioare.
13. Ordinul nr. 2458/2004 privind Instituirea Regulamentului Repertoriului Arheologic National,
14. Ordinul nr. 2426/2005 privind aprobarea normelor metodologice de înscriere a unor situri arheologice prioritare în Lista zonelor de interes arheologic național,
15. Ordinul nr. 2483/2006 privind aprobarea Listei cuprinzând zonele de interes arheologic prioritar,
16. Ordinul nr. 2183 din 02.04.2007 Privind aprobarea Metodologiei pentru evaluarea financiară a prejudiciului adus patrimoniului cultural național imobil - monument istoric sau sit arheologic
17. Hotărârea nr. 691 din 12 septembrie 2019, stabilește modul în care se pot acorda finanțări din sumele colectate ca urmare aplicării taxei de timbru
18. Hotărârea Guvernului nr. 886/2008 pentru aprobarea Normelor de clasare a bunurilor culturale mobile
19. Hotărârea Guvernului nr. 90/2010 privind funcționarea Ministerului Culturii și Identității Naționale, cu modificările și completările ulterioare
20. Legea nr. 157/1997, privind ratificarea convenției pentru protejarea Patrimoniului arhitectural al Europei, adoptată la Granada la 03.10.1985 și semnată de România la 22.06.1996, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 274 / 13.10.1997;
21. Ordinul nr. 2.239 din 9 aprilie 2019 pentru aprobarea Normelor privind reevaluarea bunurilor culturale mobile deținute de instituții publice de drept public, în vederea asigurării unei juste reflectări a acestora în contabilitate
22. Legea nr. 451/2002 pentru ratificarea Convenției europene a peisajului, adoptată la Florența la 20 octombrie 2000
23. Legea nr. 150 din 24 iulie 1997 privind ratificarea Convenției europene pentru protecția patrimoniului arheologic (revizuită), adoptată la La Valetta la 16 ianuarie 1992
24. Legea nr. 79 / 1993 pentru aderarea României la Convenția asupra măsurilor ce urmează a fi luate pentru interzicerea și împiedicarea operațiunilor ilicite de import, export și transfer de proprietate al bunurilor culturale, adoptată de Conferința generală a Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știința și Cultura la Paris la 14 noiembrie 1970
25. Convenția de la Faro, convenția-cadru a Consiliului Europei privind valoarea patrimoniului cultural pentru societate (Faro, 27 octombrie 2005)
26. Code du patrimoine de France, Ordonnance n° 2004-178 du 20 février 2004 - NOR: MCCX0300157R,L. Dernière modification: 26/07/2019, Edition : 12/09/2019, L 111-1
27. Legea privind protecția bunurilor culturale din Germania din 31 iulie 2016 (Cultural Property Protection Act – KGSG)

2. Principiile protejării patrimoniului cultural așa cum sunt prevăzute de Tezele prealabile ale proiectului Codului patrimoniului cultural, aprobate prin H.G. nr. 905/2016 în raport cu legislația în vigoare

Tezele prealabile ale proiectului Codului patrimoniului cultural, aprobate prin H.G. nr. 905/2016, prevăd 10 principii care, după cum este stipulat în teze, ar trebui să fundamenteze orice măsură publică sau privată luată în raport cu patrimoniul cultural, după cum urmează:

2.1. Principiul resursei nonregenerabile și al dezvoltării durabile

Potrivit acestui principiu “patrimoniul cultural este un ansamblu de valori materiale și imateriale ce constituie o resursă de identitate națională nonregenerabilă, fundamentală pentru o dezvoltare durabilă.”

Principiul este recunoscut și însușit de Ministerul Culturii și Identității Naționale prin *Art .3 lit.g) din H.G. nr. 90 din 10 februarie 2010 privind organizarea și funcționarea Ministerului Culturii și Patrimoniului Național, cu modificările și completările ulterioare*, conform căruia “protejarea patrimoniului cultural, inclusiv a celui ce aparține minorităților naționale, ca factor determinant al identității culturale a României și ca resursă neregenerabilă”.

În egală măsură, majoritatea activităților specifice protejării și punerii în valoare pentru transmiterea patrimoniului cultural național în stare nealterată și autentică generațiilor viitoare constituie parte componentă a strategiilor de dezvoltare durabilă.

De exemplu, cercetările arheologice preventive sunt parte componentă a strategiilor de dezvoltare durabilă, economico-socială, turistică, urbanistică și de amenajare a teritoriului, la nivel național și local.¹

2.2. Principiul interesului public și al responsabilităților statului

Potrivit Tezelor prealabile ale proiectului Codului patrimoniului cultural, protejarea patrimoniului cultural este de utilitate publică, obiectiv al intereselor de securitate națională și angajează responsabilitatea statului, așa cum decurge ea din Constituție. Bunurile aparținând patrimoniului cultural național sunt de interes public indiferent dacă acestea s-ar afla în proprietate publică sau privată și pot constitui cauză de utilitate publică.

În domeniul patrimoniului construit, legislația în vigoare prevede protejarea monumentelor istorice indiferent de regimul lor de proprietate sau de starea lor de conservare. Protejarea monumentelor istorice este parte componentă a strategiilor de dezvoltare durabilă economico-socială, turistică, urbanistică și de amenajare a teritoriului, la nivel național și local. Exproprierea pentru cauză de utilitate publică a monumentelor istorice și a zonelor de protecție a acestora sau instituirea unor servituți poate fi inițiată și aplicată numai cu avizul Ministerului Culturii și Patrimoniului Național (*Legea nr 422/200 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Art. 10, alin.(1)-(3)*).

2.3. Principiul diversității și al complementarității identităților culturale

Protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural național implică menținerea diversității și complementarității tuturor expresiilor și formelor sale, locale și regionale, indiferent de caracterul majoritar sau minoritar al grupului social care le-a generat.

2.4. Principiul responsabilităților cetățenești echitabile în protejarea patrimoniului cultural - Protejarea patrimoniului cultural național este în responsabilitatea fiecărui cetățean, dar nu trebuie să devină povară pentru niciunul.

2.5. Principiul unității dintre patrimoniul cultural și contextul său - Patrimoniul cultural este un complex de expresii format atât din elemente majore, cât și din acele elemente minore care, constituind contextul celor majore, generează valoare culturală prin asocierea lor.

2.6. Principiul autenticității - Protejarea patrimoniului cultural are ca scop păstrarea și transmiterea resursei culturale către generațiile viitoare, în forma sa autentică și nealterată. Datorită importanței sale, nu este doar unul dintre principiile patrimoniului cultural, ci se dorește a fi tratat distinct în Codul Patrimoniului în legislația actuală fiind tratat destul de sumar.

¹ ORDONANȚA nr. 43 din 30 ianuarie 2000 (**republicată**) privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național*), Art.2, alin. (2)

Normele de clasare a bunurilor culturale mobile aprobate prin *Hotărârea Guvernului nr. 886/2008* consideră autenticitatea ca fiind criteriul specific de clasare în baza căruia se analizează dacă bunul cultural este o operă realizată în mod evident de un autor identificat sau este fabricat într-un atelier, într-o manufactură ori într-o fabrică precis determinată ca aparținând unei epoci, unui anumit stil artistic, unei anumite culturi sau civilizații.

2.7. Principiul specializării - Protejarea patrimoniului cultural presupune un complex de acțiuni care necesită înaltă specializare.

2.8. Principiul educației - Patrimoniul cultural face parte integrantă din formarea și educația permanentă a cetățenilor.

2.9. Principiul incluziunii și al accesibilității - Patrimoniul cultural este fundament al unei societăți incluzive și participative.

2.10. Principiul identității și al priorității tratatelor internaționale - Patrimoniul cultural este o parte importantă a politicilor externe ale României; respectarea tratatelor internaționale privind protejarea patrimoniului cultural la care România este parte este prioritară în condițiile legii.

3. Obiectul de reglementare al legislației din domeniul protejării patrimoniului cultural

3.1. Scopul Codului patrimoniului cultural

Scopul principal al Codului Patrimoniului Cultural este de a reglementa regimul juridic general al bunurilor culturale și naturale, materiale sau imateriale, care indiferent de regimul lor juridic de proprietate fac parte din patrimoniul cultural național și de a institui măsurile administrative sau tehnice specifice pentru protejarea și punerea în valoare a acestora în vederea transmiterii lor nealterate către generațiile viitoare. După cum este specificat în H.G. nr. 905/2016 „propunerea de codificare a legislației patrimoniului cultural vizează prioritar:

a) clarificarea definirii patrimoniului și a scopurilor pentru care se iau măsurile administrative care se referă la acest patrimoniu;

b) simplificarea și transparentizarea mecanismelor care guvernează activitățile de protejare și de punere în valoare a patrimoniului cultural;

c) introducerea de măsuri care ar aduce completări unui cadru legislativ mult mai larg decât cel deja enunțat explicit, dat fiind gradul mare de interferență a problemelor de protejare și punere în valoare a patrimoniului cultural cu alte domenii (cum ar fi educația, în general, și pregătirea profesională, în particular; alte chestiuni reglementate prin alte coduri, precum cele privind dreptul muncii ori regimul fiscal);

d) consacrarea unui set de reguli majore, văzute drept un "decalog al patrimoniului", astfel încât acestea să poată sta la baza oricăror politici publice din acest domeniu.”²

3.2. Prevenirea prejudicierii patrimoniului cultural și despre interesul public al protejării acestuia

Prin impactul esențial asupra societății datorită importanței rolului său în educație, economie și în ansamblu, în civilizația întregii societăți patrimoniul cultural este de interes public. Acest statut impune legiferarea regimului de protejare a acestuia și de prevenire a oricărui fel de prejudiciu asupra sa, prin instituirea unor servituți ale dreptului de proprietate, fie ea publică sau privată, asupra bunurilor de patrimoniu și, în același timp, măsuri specifice de punere în valoare și prezervare a acestor bunuri.

² Hotărârea nr. 905/2016 pentru aprobarea tezilor prealabile ale proiectului Codului patrimoniului cultural, 1.3

*Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil,*³, cu modificările și completările ulterioare specifică faptul că protejarea patrimoniului cultural național mobil se realizează prin intermediul autorităților administrației publice, al unor instituții specializate, cum sunt muzeele, colecțiile publice, casele memoriale, arhivele și bibliotecile, al cultelor religioase și instituțiilor ecleziastice, precum și al organizațiilor neguvernamentale cu activitate în domeniu.³

Legea nr 422/200 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, la Art. 2, alin. (2) stipulează că activitățile și măsurile de protejare a monumentelor istorice se realizează în interes public și intervențiile asupra monumentelor istorice pot constitui cauză de utilitate publică.

În România, situația de fapt în domeniul protecției patrimoniului cultural național a înregistrat, după 1989, o tendință de creștere a criminalității, în strânsă legătură cu evoluțiile internaționale ale acestui fenomen. Din examinarea datelor statistice ale structurilor specializate din Poliția Română, rezultă că infracțiunile cel mai frecvent săvârșite contra patrimoniului cultural național sunt: furtul operelor de artă, a bunurilor arheologice și de cult; distrugerea bunurilor culturale mobile și imobile; efectuarea de către persoane fizice neautorizate a unor detecții sau săpături în siturile arheologice; efectuarea unor operațiuni de export ilegal a bunurilor culturale mobile clasate. În perioada 2001 –2005 au fost comise, în total, 1595 infracțiuni reprezentând furturi de bunuri de artă și de cult, distrugerii de bunuri culturale mobile și imobile. În aceeași perioadă, au fost puse în urmărire general 3016 bunuri culturale mobile, dintre care au fost recuperate 2436 bunuri. Cele mai multe bunuri culturale au fost sustrase din: locuințe (colecții particulare) – 917 (tablouri, icoane, statuete etc.), lăcașuri de cult – 618; muzee –248; situri arheologice – 15. Spre exemplu, inculpații, organizați în grupuri, se deplasau cu autoturismele în diverse localități din țară, unde au pătruns prin efracție în mai multe biserici și cimitire, de unde au sustras un mare număr de bunuri de cult (clopote, icoane, potire, statuete etc.) pe care le-au vândut pe piața neagră în țară și în străinătate.⁴

În acest context și luând în considerare dispozițiile Codului Penal, respectiv Art.253 ,alin. (1) coroborat cu alin.(3) potrivit cărora distrugerea, degradarea sau aducerea în stare de neîntreținere a unui bun aparținând altuia ori împiedicarea luării măsurilor de conservare sau de salvare a unui astfel de bun, precum și înlăturarea măsurilor luate sunt incriminate și sancționate mai sever dacă fapta prevăzută în alin. (1) privește bunuri care fac parte din patrimoniul cultural⁵, trebuie reținut și în Codul Patrimoniului caracterul grav al infracțiunilor produse asupra patrimoniului, în special distrugerea ca fiind cea mai gravă formă de agresiune asupra unui bun cultural, însemnând pieirea de tot a acestuia.

4. Definiții și dispoziții comune tuturor categoriilor de patrimoniu cultural

4.1 Definiția generală a patrimoniului cultural

După cum, se reține din tezele prealabile ale Codului Patrimoniului, în mod just, se impune o clarificare a definirii patrimoniului și a componentelor acestuia, precum și accentuarea scopului principal al măsurilor prevăzute de lege în vederea protejării patrimoniului cultural și anume cel de transmitere a acestuia generațiilor viitoare în formă autentică și nealterată.

De-a lungul timpului și mai ales odată cu dezvoltarea antropologiei, patrimoniul cultural nu mai este perceput doar ca totalitatea bunurilor cu valoare culturală. Percepția asupra a ceea ce înseamnă și cuprinde patrimoniului cultural a fost extinsă prin includerea mediului uman și a

³ Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, r2 , cu modificările și completările ulterioare, Art. 2, alin.(5)

⁴ Augustin Lazăr, Metodologia investigării infracțiunilor contra Patrimoniului cultural național http://www.uab.ro/reviste_recunoscute/reviste_drept/annales_10_2007/lazar_ro.pdf

⁵ Legea nr. 286/2009 privind noul Cod Penal, art. 253, alin. (1), (3)

mediului natural, complexe arhitecturale, situri arheologice, moștenirea rurală și cea urbană, tehnică sau industrială și chiar mobilierul stradal. Moștenirea culturală poate fi definită ca întregul corp de semne material, artistice ori simbolice, transmise din trecut fiecărei culturi și, prin urmare, către întreaga omenire. Ca parte componentă a afirmării și îmbogățirii identităților culturale, ca moștenire aparținând întregii omeniri, moștenirea culturală conferă fiecărui loc particularitățile sale de recunoscut și este depozitarul experienței umane.⁶

Legea nr. 182 din 25 octombrie 2000 (*republicată*) privind protejarea patrimoniului cultural național mobil definește patrimoniul cultural național ca fiind ansamblul bunurilor identificate ca atare, indiferent de regimul de proprietate asupra acestora, care reprezintă o mărturie și o expresie a valorilor, credințelor, cunoștințelor și tradițiilor aflate în continuă evoluție; cuprinde toate elementele rezultate din interacțiunea, de-a lungul timpului, între factorii umani și cei naturali.⁷

Analizând legislația referitoare la diferitele categorii ale patrimoniului cultural remarcăm că nu mai regăsim definirea generală a patrimoniului cultural, ci definiții ale categoriilor respective ale patrimoniului, constând mai mult în enumerări ale bunurilor mobile sau imobile care fac parte din aceste categorii ale patrimoniului cultural național.

*Ordonanța nr. 43 din 30 ianuarie 2000 (**republicată**) privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național* definește patrimoniul arheologic ca ansamblul bunurilor arheologice format din: siturile arheologice înscrise în Repertoriul arheologic național, cu excepția celor distruse ori dispărute, și siturile clasate în Lista monumentelor istorice, situate suprateran, subteran sau subacvatic, ce cuprind vestigii arheologice: așezări, necropole, structuri, construcții, grupuri de clădiri, precum și terenurile cu potențial arheologic reperat, definite conform legii și bunurile mobile, obiectele sau urmele manifestărilor umane, împreună cu terenul în care acestea au fost descoperite.⁸

Patrimoniul cultural imaterial este definit în *Legea nr. 26 din 29 februarie 2008* privind protejarea patrimoniului cultural imaterial ca „totalitatea practicilor, reprezentărilor, expresiilor, cunoștințelor, abilităților - împreună cu instrumentele, obiectele, artefactele și spațiile culturale asociate acestora - pe care comunitățile, grupurile sau, după caz, indivizii le recunosc ca parte integrantă a patrimoniului lor cultural”.⁹

Potrivit *Legii nr. 410 din 29 decembrie 2005 privind acceptarea Convenției pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial*, adoptată la Paris la 17 octombrie 2003 prin patrimoniu cultural imaterial se înțelege: practicile, reprezentările, expresiile, cunoștințele, abilitățile - împreună cu instrumentele, obiectele, artefactele și spațiile culturale asociate acestora -, pe care comunitățile, grupurile și, în unele cazuri, indivizii le recunosc ca parte integrantă a patrimoniului lor cultural. Patrimoniul cultural imaterial, transmis din generație în generație, este recreat în permanență de comunități și grupuri, în funcție de mediul lor, de interacțiunea cu natura și istoria lor, conferindu-le un sentiment de identitate și continuitate și contribuind astfel la promovarea respectului față de diversitatea culturală și creativitatea umană. În sensul prezentei convenții, va fi luat în considerare numai patrimoniul cultural imaterial compatibil cu instrumentele internaționale privind drepturile omului existente și cu exigențele respectului mutual între comunități, grupuri și persoane și de dezvoltare durabilă.

Legea nr. 6 din 9 ianuarie 2008 privind regimul juridic al patrimoniului tehnic și industrial, definește patrimoniul tehnic și industrial ca totalitatea bunurilor mobile, imobile și a unor ansambluri ale acestora, reprezentând mărturii semnificative ale activităților tehnice și de

⁶ Draft Medium Term Plan 1990-1995 (UNESCO, 25 C/4, 1989, p.57)

⁷ Legea nr. 182 din 25 octombrie 2000 (*republicată*) privind protejarea patrimoniului cultural național mobil*, Art.1, alin. (2)

⁸ ORDONANȚA nr. 43 din 30 ianuarie 2000 (**republicată**) privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes national, Art.2

⁹ Legea nr. 26 din 29 februarie 2008 privind protejarea patrimoniului cultural imaterial, Art. 2

producție care au stat la baza evoluțiilor socioeconomice ale societății umane, de la primele manifestări preindustriale și până în prezent.

*Convenția din 16 noiembrie 1972 privind protecția patrimoniului mondial, cultural și natural** adoptată la Conferința generală a Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știința și Cultura, întrunită la Paris, de la 17 octombrie la 21 noiembrie 1972, în cea de-a XVII-a sesiune consideră drept patrimoniu cultural:

- monumentele: opere de arhitectură, de sculptură sau de pictură monumentală, elemente sau structuri cu caracter arheologic, inscripții, grote și grupuri de elemente care au o valoare universală excepțională din punct de vedere istoric, artistic sau științific;

- ansamblurile: grupuri de construcții izolate sau grupate, care, datorită arhitecturii lor, a unității și a integrării lor în peisaj, au o valoare universală excepțională din punct de vedere istoric, artistic sau științific;

- siturile: lucrări ale omului sau opere rezultate din acțiunile conjugate ale omului și ale naturii, precum și zonele incluzând terenurile arheologice care au o valoare universală excepțională din punct de vedere istoric, estetic, etnologic sau antropologic.

În spiritul acestei convenții sunt considerate ca patrimoniu natural:

- monumentele naturale constituite de formațiuni fizice și biologice sau de grupuri de asemenea formațiuni care au o valoare universală excepțională din punct de vedere estetic sau științific;

- formațiunile geologice și fiziografice și zonele strict delimitate constituind habitatul speciilor animale și vegetale amenințate, care au o valoare universală excepțională din punct de vedere al științei sau conservării;

- siturile naturale sau zonele naturale strict delimitate, care au o valoare universală excepțională din punct de vedere științific, al conservării sau al frumuseții naturale.¹⁰

În *Legea nr. 79 / 1993 pentru aderarea României la Convenția asupra măsurilor ce urmează a fi luate pentru interzicerea și împiedicarea operațiunilor ilicite de import, export și transfer de proprietate al bunurilor culturale*, adoptată de Conferința generală a Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știința și Cultura la Paris la 14 noiembrie 1970 nu găsim o definiție propriu zisă a patrimoniului cultural, ci o enumerare amplă a bunurilor care-l compun, respectiv: bunurile religioase sau laice care sunt desemnate de fiecare stat ca fiind de o importanță deosebită pentru arheologie, preistorie, istorie, literatură, arta sau știința și care fac parte din următoarele categorii:

a) colecții și specimene rare de zoologie, botanică, mineralogie și anatomie; obiecte prezentând interes paleontologic;

b) bunuri referitoare la istorie, inclusiv istoria științei și tehnicii, istoria militară și socială, precum și viața conducătorilor, gânditorilor, savanților și artiștilor naționali, ca și evenimentele de importanță națională;

c) obiecte obținute prin cercetări arheologice (autorizate sau clandestine) și descoperiri arheologice;

d) elemente provenind din dezmembrarea monumentelor artistice sau istorice și a siturilor arheologice;

e) obiecte mai vechi de o sută de ani, precum inscripțiile, monedele și sigiliile gravate;

f) materialul etnologic;

g) bunurile de interes artistic

h) manuscrise rare și incunabule, cărți, documente și publicații vechi de interes deosebit (istoric, artistic, științific, literar etc.), singulare sau aparținând unor colecții

i) marci postale, timbre fiscale și analoage, singulare sau în colecții;

j) arhive, inclusiv arhive fotografice, fonografice și cinematografice;

¹⁰ Convenția din 16 noiembrie 1972 privind protecția patrimoniului mondial, cultural și natural* adoptată la Conferința generală a Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știința și Cultura, întrunită la Paris, de la 17 octombrie la 21 noiembrie 1972, în cea de-a XVII-a sesiune, publicată în M.O nr. 46 din 31 martie 1990, Art.1-2

k) piese de mobilier având peste o sută de ani vechime și instrumente muzicale vechi.

Tot aici este stipulate ca fac parte din patrimoniul cultural al fiecarui stat bunurile culturale ivite din geniul individual sau colectiv al locuitorilor statului respectiv și bunuri culturale importante pentru statul respectiv, create pe teritoriul aceluiași stat, de către cetățeni străini sau de către apatrizi, cu reședința în acel teritoriu, bunurile culturale ce se găsesc pe teritoriul național, bunurile culturale achiziționate de către misiunile arheologice, etnologice sau de științe naturale, cu consimțământul autorităților competente din țara de origine a acestor bunuri, bunurile culturale care au făcut obiectul schimburilor liber – consimțite, bunurile culturale primite gratuit sau cumparate legal cu acordul autorităților competente ale țării de origine a acestor bunuri.¹¹

Desigur, în cuprinsul Titlului I fiind vorba de dispoziții generale pentru toate categoriile patrimoniului cultural, tratarea diferitelor domenii ale patrimoniului cultural se va face pe larg în titlurile dedicate. Aici se va defini patrimoniul cultural urmat de enumerarea categoriilor acestuia: patrimoniul cultural imobil, patrimoniul cultural mobil, patrimoniul cultural imaterial și peisajele culturale. Acestea din urmă chiar dacă conform Art. 3, lit. c) din Legea nr 422/2001 privind protejerea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare apar printre bunurile imobile care pot constitui un sit, ulterior în dispozițiile actului normativ nu au prevăzută nicio măsură și implicit nicio consecință specifică.¹² Din necesitatea clarificării statutului peisajului cultural și în contextul introducerii peisajului ca parte componentă esențială a patrimoniului legat de Strategia de dezvoltare teritorială a României, cât și prin Planul de acțiune pentru conservarea biodiversității 2014-2020, Codul Patrimoniului își propune să clarifice și să legezeze mai concret statutului peisajului cultural.

4.2. Definirea protecției patrimoniului cultural național

Protejarea patrimoniului cultural național constă în ansamblul de măsuri având caracter științific, juridic, administrativ, financiar, fiscal și tehnic, menite să asigure identificarea, cercetarea, inventarierea, clasarea, conservarea, asigurarea securității, întreținerea, prepararea, restaurarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural național, în vederea asigurării accesului democratic la cultura și a transmiterii acestui patrimoniu generațiilor viitoare.

Legislația în vigoare referitoare la categoriile patrimoniului cultural național este în mare măsură consecventă acestei definiții, desigur adaptată specificului categoriilor de bunuri culturale la care se referă, fără însă a pune accentul pe ceea ce Codul Patrimoniului dorește să evidențieze și anume scopul principal al tuturor acestor măsuri de protecție, respectiv acela de transmitere a patrimoniului cultural generațiilor viitoare în formă autentică și nealterată.

Legea nr 422/2001 privind protejerea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare în Art. 2, definește protejerea patrimoniului cultural imobil ca ansamblul de măsuri cu caracter științific, juridic, administrativ, financiar, fiscal și tehnic menite să asigure identificarea, cercetarea, inventarierea, clasarea, evidența, conservarea, inclusiv paza și întreținerea, consolidarea, restaurarea, punerea în valoare a monumentelor istorice și integrarea lor social-economică și culturală în viața colectivităților locale, considerând că aceste măsuri de protecție se realizează în interes public, iar intervențiile asupra monumentelor istorice pot constitui cauză de utilitate publică.¹³

¹¹ Legea nr. 79 / 1993 pentru aderarea României la Convenția asupra măsurilor ce urmează a fi luate pentru interzicerea și împiedicarea operațiunilor ilicite de import, export și transfer de proprietate al bunurilor culturale, adoptată de Conferința generală a Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știința și Cultura la Paris la 14 noiembrie 1970, Art.1,4

¹² Legea nr 422/2001 privind protejerea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Art.3, lit.c)

¹³ Idem. Art. 2, alin. (3)

În mod similar Legea nr. 6 / 2008 privind regimul juridic al patrimoniului tehnic și industrial reglementează protejarea patrimoniului tehnic și industrial, ca parte a patrimoniului cultural național¹⁴, fără a exista o dezvoltare a modalităților prin care acest lucru se realizează (fiind mai mult vorba de preluarea unor dispoziții din Legea nr 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice).

Prin protejarea bunurilor de patrimoniu arheologic și a terenurilor din zonele definite la art. 2 alin. (1) lit. j) și k)¹⁵, potrivit dispozițiilor Ordonanței nr. 43 din 30 ianuarie 2000 (**republicată**) privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național*) se înțelege adoptarea măsurilor științifice, administrative și tehnice care urmăresc păstrarea vestigiilor descoperite întâmplător sau ca urmare a cercetării arheologice până la clasarea bunurilor respective ori până la finalizarea cercetării arheologice, prin instituirea de obligații în sarcina proprietarilor, administratorilor sau titularilor de alte drepturi reale asupra terenurilor care conțin ori au conținut bunurile de patrimoniu arheologic respective, precum și prin reglementarea sau interzicerea oricăror activități umane, inclusiv a celor autorizate anterior.¹⁶

În privința patrimoniului cultural național mobil, Legea nr. 182 din 2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, r³, cu modificările și completările ulterioare la Art.2, alin.(4) stipulează că prin protejarea patrimoniului cultural național mobil se înțelege ansamblul de măsuri cu caracter științific, juridic, administrativ, financiar, fiscal și tehnic, menite să asigure identificarea, cercetarea, inventarierea, clasarea, conservarea, asigurarea securității, întreținerea, prepararea, restaurarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural național mobil, în vederea asigurării accesului democratic la cultura și a transmiterii acestui patrimoniu generațiilor viitoare.¹⁷

În cazul patrimoniului imaterial, potrivit dispozițiilor Convenției din 17 octombrie 2003 pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial acceptată prin Legea nr. 410 din 29 decembrie 2005, prin salvagardare se înțelege măsurile vizând asigurarea viabilității patrimoniului cultural imaterial, cuprinzând identificarea, documentarea, cercetarea, prezervarea, protecția, promovarea, punerea în valoare, transmiterea, în special prin intermediul educației formale și nonformale, precum și revitalizarea diferitelor aspecte ale acestui patrimoniu.¹⁸

Fiind vorba de un titlu dedicat dispozițiilor generale aplicabile tuturor categoriilor patrimoniului cultural așa propune o definiție care să se refere în general la patrimoniu cultural, dar care să cuprindă în mod obligatoriu, în opinia mea, ideea că toate aceste măsuri de protecție au scopul transmiterii patrimoniului cultural național în formă nealterată și autentică generațiilor viitoare, de exemplu:

¹⁴ Legea nr. 6 / 2008 privind regimul juridic al patrimoniului tehnic și industrial, Art. 1

¹⁵ Potrivit art. 2 alin. (1) lit. j) și k) din Ordonanța nr. 43 din 30 ianuarie 2000 (**republicată**)

privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național*) se referă la zonele cu patrimoniu arheologic reperat, adică terenul delimitat conform legii, în care urmează să se efectueze cercetări arheologice pe baza informațiilor sau a studiilor științifice care atestă existența subterană ori subacvatică de bunuri de patrimoniu arheologic, susceptibile să facă parte din patrimoniul cultural național; până la finalizarea cercetării arheologice și luarea măsurilor corespunzătoare de protecție și punere în valoare a descoperirilor arheologice, zonele de protecție a siturilor arheologice sau istorice, instituite conform legii, sunt totodată și zone cu potențial arheologic reperat și la zone cu potențial arheologic evidențiat întâmplător, adică terenul în care existența bunurilor de patrimoniu arheologic s-a evidențiat, în mod neprevăzut, ca urmare a:

unor umane, altele decât cercetarea arheologică atestată, cum ar fi: lucrări de construcții, lucrări de prospecțiuni geologice, inclusiv teledetecție, lucrări agricole, precum și alte tipuri de lucrări și cercetări efectuate subteran sau subacvatic sau a acțiunilor factorilor naturali, cum ar fi: seisme, alunecări de teren, inundații, eroziunea solului și altele, și în cazul cărora este necesară o cercetare arheologică în vederea înregistrării și valorificării științifice a acestora.

¹⁶ Idem, Art. 5, alin. (1)

¹⁷ Legea nr. 182 din 2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, r³, cu modificările și completările ulterioare la Art.2, alin.(4)

¹⁸ LEGEA nr. 410/29.12.2005 privind acceptarea Convenției pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial, adoptată la Paris la 17.10.2003., Art.2, pct. 3

“În sensul prezentului cod , prin protejarea patrimoniului cultural național se înțelege ansamblul de măsuri având caracter științific , juridic, administrativ, financiar, fiscal și tehnic , menite să asigure identificarea, cercetarea, evidența inventarierea, clasarea, conservarea, restaurarea, asigurarea securității, întreținerea, și punerea în valoare a patrimoniului cultural național în vederea asigurării accesului liber , neîngrădit și egal la valorile acestuia pentru generația prezentă și a transmiterii patrimoniului cultural național în formă nealterată și autentică generațiilor viitoare.”

4.3. Terminologia specifică regimului juridic de protejare a patrimoniului cultural

Analizând legislația din domeniul patrimoniului cultural se constată pe de o parte, necesitatea simplificării și clarificării textelor în sensul accesibilității largi și adecvării sporite scopurilor administrative și, pe de altă parte, necesitatea uniformizării terminologiei. În conformitate cu prevederile Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă, pentru elaborarea actelor normative textul legislativ trebuie să fie formulat clar, fluent și inteligibil, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure sau echivoce, fără a se folosi termeni cu încărcătură afectivă. Forma și estetica exprimării nu trebuie să prejudicieze stilul juridic, precizia și claritatea dispozițiilor. Actele normative trebuie redactate într-un limbaj și stil juridic specific normativ, concis, sobru, clar și precis, care să excludă orice echivoc. Este interzisă folosirea neologismelor, dacă există un sinonim de largă răspândire în limba română, iar termenii de specialitate pot fi utilizați numai dacă sunt consacrați în domeniul de activitate la care se referă. Redactarea este subordonată dezideratului înțelegerii cu ușurință a textului de către destinatarii acestuia.¹⁹

Ținând cont de aceste exigențe ale tehnicii legislative, Codul Patrimoniului va trebui să revizuiască definițiile pentru toate speciile patrimoniului cultural, astfel încât acestea să genereze o interpretare unitară la nivelul întregului domeniu.

În legislația în vigoare constatăm că există situații în care nu se folosește o terminologie unitară pentru lucruri sau situații similare ori noțiuni care sunt menționate la un moment dat, dar apoi nu mai sunt definite în interiorul actului. De exemplu, în Legea nr.182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, la art.35 se folosește o terminologie neunitară, alin.(1) referindu-se la vânzare iar alin. (2)-(7) la „comercializare”. În *Legea muzeelor și a colecțiilor publice nr.311/2003*, la art.5, referitor la funcția de la lit.c) „punerea în valoare a patrimoniului propriu” textul nu este clar având în vedere că, potrivit definiției de la art.2 lit.b), colecția este un ansamblu de bunuri”. Din același considerent, la art. 8 alin.(1) nu este clară sintagma „totalitatea bunurilor, a drepturilor și obligațiilor cu caracter patrimonial ale muzeului sau, după caz, ale colecțiilor publice”

La art.5, referitor la funcția de la lit.c) „punerea în valoare a patrimoniului propriu” textul nu este clar având în vedere că, potrivit definiției de la art.2 lit.b), colecția este un ansamblu de bunuri”.

În cazul *Legii nr. 311 din 3 iulie 2003 (*republicată*) a muzeelor și a colecțiilor publice* se pot crea confuzii legate de caracterul public în privința accesului la patrimoniu versus caracterul public din punct de vedere al naturii proprietății. Tot aici, colecțiile sunt definite ca instituții de sine stătătoare și în mai multe situații obligațiile administrative și manageriale ce revin muzeelor și colecțiilor publice sunt tratate nediferențiat. De exemplu, se prevede obligativitatea angajării personalului din colecțiile publice după aceeași metodologie, specifică instituțiilor publice, fără a se face distincția dacă colecția publică se referă la faptul că este accesibilă publicului sau este o

¹⁹ Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, Art. 8, alin. (4) coroborat cu art. 36.

instituție publică.²⁰ De fapt, în tot textul legii obligațiile administrative ale colecțiilor accesibile publicului sunt assimilate obligațiilor de ordin administrative managerial ale muzeelor de drept public.

În *Ordonanța Guvernului nr.43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național* la art.2 alin.(1) lit.i) se folosește noțiunea de „zonă de interes arheologic prioritar”, care apoi nu mai este definită în cuprinsul actului.

Conform *O.M.C.C. nr. 2426/2005 privind aprobarea normelor metodologice de înscriere a unor situri arheologice prioritare* în Lista zonelor de interes arheologic național, Art.1. Prin sit arheologic declarat zonă de interes național se înțelege zona de interes arheologic prioritar care se instituie asupra teritoriului ce cuprinde siturile arheologice a căror cercetare științifică, protejare și punere în valoare este de importanță excepțională pentru istoria și cultura națională prin măturile materiale, bunurile mobile sau imobile, care fac parte sau sunt propuse să facă parte din categoria Tezaur al patrimoniului cultural național mobil sau, după caz, din categoria monumentelor istorice aflate în Lista patrimoniului mondial.

Tot din punct de vedere al clarificării și uniformizării conceptelor și terminologiei din domeniul patrimoniului cultural național, Codului Patrimoniului propune conform tezelor sale prealabile, separarea aspectelor legate de protejare a patrimoniului cultural care poate fi descris numai prin folosirea cuvântului „zonă” de cele care se referă la bunuri sau grupări de bunuri mobile ori imobile.²¹ În cazul acestor tipuri de patrimoniu ce implică întotdeauna un areal, la care ne referim ca „zone protejate” necesită un regulament specific. Codul Patrimoniului propune identificarea explicită a acestei categorii de patrimoniu ca fiind o parte majoră a patrimoniului cultural național.

După cum se specifică în Tezele prealabile ale Codului Patrimoniului se încearcă uniformizarea practicilor între categoriile patrimoniului. De exemplu, se dorește utilizarea termenului unic de „registru”, spre deosebire de situația actuală în care se folosesc noțiunile de „listă” pentru monumente, „registru” pentru patrimoniul mobil și „repertoriu” pentru arheologie. Dificultatea referirii cu un termen unic la acest instrument administrativ constă în faptul că acești termeni sunt deja consacrați. De exemplu prin *O.M.C.C. nr. 2483/2006 se aprobă Lista cuprinzând zonele de interes arheologic prioritar*, respectiv Siturile arheologice: Cetățile dacice din Munții Orăștiei, Histria, Ulpia Traiana Sarmizegetusa, Tropaeum Traiani de la Adamclisi, Orașul de Floci din jud. Ialomița, Bordușani, Potaissa, Păcuiul lui Soare, Poduri Poduri și Apulum.

Tot în domeniul arheologiei se utilizează termenul de Repertoriu. Potrivit Art.2. din *O.M.C.C. nr. 2458/2004 privind Instituirea Regulamentului Repertoriului Arheologic Național* acesta este o modalitate de gestiune științifică care permite realizarea unei inventarieri generale și vizualizarea geografică și cartografică a informațiilor colectate în scopul gestionării, protecției și punerii în valoare a patrimoniului arheologic. Conform art. 7 din actul normativ menționat, Repertoriul Arheologic Național trebuie să cuprindă date științifice, cartografice, topografice, imagini și planuri, precum și informații privitoare la: zonele cu potențial arheologic cunoscut și cercetat; zonele cu potențial arheologic cunoscut și necercetat; zonele al căror potențial arheologic devine cunoscut întâmplător; zonele al căror potențial arheologic devine cunoscut ca urmare a cercetărilor arheologice preventive; zonele al căror potențial arheologic devine cunoscut ca urmare a cercetărilor arheologice de salvare; monumentele, ansamblurile și siturile istorice în care s-au efectuat sau sunt în curs de desfășurare cercetări arheologice. Repertoriul Arheologic Național cuprinde informații științifice privind bunurile mobile descoperite în toate zonele în care se întreprind cercetări arheologice, indiferent de tipul sau extinderea acestora.

²⁰ Legea nr. 311 din 3 iulie 2003 (*republicată*) a muzeelor și a colecțiilor publice, Art.26, alin. (1) și (2).

²¹ Legea nr 422/200 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Art. 8, alin (1)-(4).

Se remarcă o lipsă de unitate în terminologia utilizată chiar pentru același domeniu al patrimoniului cultural, arheologia, în O.M.C.C. nr. 2483/2006 utilizându-se termenul de “listă”, iar O.M.C.C. nr. 2458/2004 utilizează termenul de repertoriu. Codul patrimoniului își propune să remedieze lipsa de consecvență și să uniformizeze terminologia prin generalizare termenului de registru.

5. Cercetarea, evaluarea și protejarea patrimoniului cultural național

5.1 Instituirea regimului de protecție asupra bunurilor culturale

Actele normative în vigoare prevăd pentru categoriile patrimoniului la care se referă, măsuri și metodologii prin care se instituie regimul de protecție pentru bunurile care fac parte din patrimoniul cultural național.

În domeniul patrimoniului imobil, *Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice republicată, cu modificările și completările ulterioare*, stipulează că activitățile și măsurile de protejare a monumentelor istorice se realizează în interes public, iar intervențiile asupra monumentelor istorice pot constitui cauză de utilitate publică. Pentru protejarea monumentelor istorice se stabilesc prin lege măsuri stimulative cu caracter economic sau de altă natură.²² Potrivit dispozițiilor art 8, alin (1) - (3) ale Legii nr. 422/2001, monumentele istorice se clasează astfel: în grupa A - monumentele istorice de valoare națională și universală; în grupa B - monumentele istorice reprezentative pentru patrimoniul cultural local. Clasarea monumentelor istorice în grupe se face prin ordin al ministrului culturii și patrimoniului național, la propunerea Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice, conform procedurii de clasare prevăzute de prezenta lege. Monumentele istorice clasate în grupele A și B și zonele de protecție a acestora, aflate în proprietate publică, pot fi declarate, potrivit legii, de interes public național sau local, după caz, prin hotărâre a Guvernului inițiată de Ministerul Culturii și Patrimoniului Național, respectiv prin hotărâre a consiliilor locale, județene sau a Consiliului General al Municipiului București, cu avizul Ministerului Culturii și Patrimoniului Național. În continuare, Art. 10 prevede că monumentele istorice sunt protejate indiferent de regimul lor de proprietate sau de starea lor de conservare, protejarea acestora fiind parte componentă strategiilor de dezvoltare durabilă economico-socială, turistică, urbanistică și de amenajare a teritoriului, la nivel național și local.

Conform *Ordinului nr. 2260/2008 privind aprobarea Normelor metodologice de clasare și inventariere a monumentelor istorice, cu modificările și completările ulterioare*, Art. 7, alin. (2) clasarea unui imobil se realizează în baza următoarelor criterii: criteriul vechimii; criteriul referitor la valoarea arhitecturală, artistică și urbanistică; criteriul referitor la frecvență (raritate și unicitate) și criteriul referitor la valoarea memorial-simbolică.

Bunurile aparținând patrimoniului arheologic sunt parte integrantă a patrimoniului cultural național și pot fi clasate și protejate drept bunuri de patrimoniu cultural național mobil, drept situri arheologice sau ca monumente istorice, conform legii și statul garantează și asigura protejarea patrimoniului arheologic în condițiile stabilite de Ordonanța Guvernului nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, aprobată cu modificări prin Legea nr. 378/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare.²³

Prin *Convenția europeană pentru protecția patrimoniului arheologic (revizuită), adoptată la La Valetta la 16 ianuarie 1992 ratificată de România prin Legea nr. 150 din 24 iulie 1997*, părțile semnatare se angajează să pună în aplicare, potrivit modalităților specifice fiecărui stat, un regim juridic de protecție a patrimoniului arheologic, care să prevadă: ținerea unei evidențe a

²² Legea nr 422/200 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Art.2, alin. (2) , (4)

²³ Ordonanța Guvernului nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, aprobată cu modificări prin Legea nr. 378/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare. art. 3, alin (1) și art 4, alin. (1)

patrimoniului său arheologic și clasarea unor monumente sau zone protejate; constituirea unor rezervații arheologice, chiar fără vestigii vizibile la suprafață sau sub apă, pentru conservarea unor mărturii materiale care să poată fi studiate de către generațiile viitoare; obligația pentru descoperitor de a semnală autorităților competente descoperirea întâmplătoare a unor elemente ale patrimoniului arheologic și de a le pune la dispoziție pentru examinare. Potrivit acestei Convenții, în vederea ocrotirii patrimoniului arheologic și pentru garantarea semnificației științifice a operațiunilor de cercetare arheologică, fiecare parte se angajează: să instituie proceduri de autorizare și de control al săpăturilor și al altor activități arheologice pentru a preveni orice săpătură sau deplasare ilicită a unor elemente ale patrimoniului arheologic, a asigura întreținerea săpăturilor și a prospectiunilor arheologice într-o manieră științifică și sub rezerva folosirii unor metode de investigație nedistructive, ori de câte ori este posibil; ca elementele patrimoniului arheologic să nu fie exhumate în timpul săpăturilor sau lăsate expuse în timpul sau după efectuarea acestora fără luarea unor măsuri corespunzătoare pentru prezervarea, conservarea și gestiunea lor; să vegheze ca săpăturile și alte tehnici potențial distructive să nu fie practicate decât de către persoane calificate și abilitate în acest scop și să supună unei autorizări prealabile specifice, în cazurile prevăzute de legislația internă a fiecărui stat, folosirea detectoarelor de metale sau a altor echipamente de detecție sau procedee de cercetare arheologică. De asemenea, se angajează să aplice măsuri de protecție fizică a patrimoniului arheologic, care să prevadă, în funcție de împrejurări: achiziționarea sau protejarea prin alte mijloace corespunzătoare, de către autoritățile publice, a spațiilor destinate constituirii unor rezervații arheologice; conservarea și întreținerea patrimoniului arheologic, de preferință pe locul lui de origine; amenajarea unor depozite corespunzătoare pentru vestigiile arheologice deplasate din locul lor de origine.

Protejarea patrimoniului cultural național mobil este realizată prin intermediul autorităților administrației publice, al unor instituții specializate, cum sunt muzeele, colecțiile publice, casele memoriale, arhivele și bibliotecile, al cultelor religioase și instituțiilor ecleziastice, precum și al organizațiilor neguvernamentale cu activitate în domeniu. În conformitate cu prevederile Art. 4 din Legea nr. 182/2000, bunurile aparținând patrimoniului cultural național mobil fac parte, în funcție de importanța sau de semnificația lor istorică, arheologică, documentară, etnografică, artistică, științifică și tehnică, literară, cinematografică, numismatică, filatelică, heraldică, bibliofilă, cartografică și epigrafică, de vechimea, unicitatea sau raritatea lor, din: tezaurul patrimoniului cultural național mobil, denumit în continuare tezaur, alcătuit din bunuri culturale de valoare excepțională pentru umanitate sau fondul patrimoniului cultural național mobil, denumit în continuare fond, alcătuit din bunuri culturale cu valoare deosebită pentru România.²⁴ În continuare, la art 10 prin clasare se înțelege procedura de stabilire a bunurilor culturale mobile care fac parte din categoriile juridice ale patrimoniului cultural național mobil, tezaur și fond. Criteriul de clasare este un standard calitativ și cantitativ pe baza căruia se evaluează semnificația sau importanța culturală a bunurilor mobile și se determină categoria juridică a patrimoniului cultural național din care fac parte aceste bunuri.

În domeniul patrimoniului imaterial, potrivit dispozițiilor Art. 9 din *Legea nr. 26/2008 privind protejarea patrimoniului cultural imaterial*, conservarea manifestărilor de viață culturală tradițională a comunităților se face prin adoptarea următoarelor măsuri: elaborarea de strategii de salvagardare a elementelor patrimoniului cultural imaterial; stabilirea de criterii de identificare și evaluare, standarde de conservare și procedee de punere în valoare a expresiilor culturale tradiționale ale comunităților; constituirea de comisii consultative, de expertiză și omologare, destinate să certifice valoarea formațiilor artistice care propun un repertoriu de folclor prelucrat

²⁴ Legea nr. 182 din 2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, r3, cu modificările și completările ulterioare la Art.4, alin.(4)

sau stilizat; reconstituirea segmentelor vieții tradiționale - materiale și imateriale - despre care comunitățile dețin doar informații documentare orale sau scrise.

În scopul departajării mai clare a valorilor locale de cele naționale și în sprijinul procesului de descentralizare și întărire a rolului administrațiilor publice locale, Codul patrimoniului își propune să introducă o nouă categorie de protecție legală a patrimoniului, aceea de "bunuri ale memoriei comunității". Această categorie distinctă de protecție legală a patrimoniului cultural, ar urma să fie un instrument la dispoziția autorităților locale și în sarcina acestora, pentru o departajare mai clară a valorilor locale de cele naționale. Se dorește ca acest sistem să fie un pandant la nivel local al sistemului central de nivel național, respectiv clasarea care va putea proteja acele valori culturale relevante pentru regiunile sau localitățile respective, dar care nu întrunesc calitățile necesare pentru recunoașterea lor ca valori culturale de relevanță națională.

Din aceleași considerente, proiectul Codului Patrimoniului propune introducerea ca instrument distinct al protejării unei părți de teritoriu, intravilan, extravilan sau mixt, utilizarea titlaturii de "peisaj cultural". Deși prezentă în Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, la art. 3, lit. c), noțiunea de "peisaj cultural" este menționată printre ipostazele unui "sit", fără a fi ulterior detaliată și fără vreo măsură specifică de protecție. Din rațiuni operative și de extindere a descentralizării și a competențelor autorităților publice locale în protejarea și punerea în valoare a acestei componente esențiale a patrimoniului cultural național, se impune implementarea acestei forme de protecție.

În privința bunurilor culturale mobile, având în vedere numărul foarte mare de solicitări de clasare, care constituie un efort deosebit atât pentru cei care întocmesc documentația, cât și pentru funcționarii publici din cadrul Ministerului Culturii și Identității Naționale care verifică documentația de clasare, preiau informațiile cuprinse în aceasta în vederea întocmirii anexelor la ordinele de clasare și întocmesc Certificatele de clasare, proiectul Codului încearcă reducerea efortului birocratic prin considerarea tuturor bunurilor culturale mobile aflate în aflate în proprietate publică ca fiind clasate a priori, parte a patrimoniului cultural național mobil, această măsură fiind de natură, în primul rând, de a întări regimul actual de protecție pe care bunurile culturale mobile îl au, independent de parcurgerea sau nu a procedurii de clasare, având în vedere numărul mic de bunuri care au parcurs procedura de la apariția Legii nr. 182/2000 și a normelor de clasare din anul 2002, raportat la numărul de bunuri pentru care există obligația declanșării procedurii de clasare.

Legat de aceeași problemă a instituirii protecției legale, Codul Patrimoniului urmează să cuprindă în corpul său criteriile generale luate în calcul în procesul de clasare spre deosebire de legislația în vigoare unde aceste sunt prezentate doar în normele metodologice. În mod special ar fi de menționat criteriul autenticității, concept care se dorește a fi tratat distinct în Codul Patrimoniului ca măsură explicită de protecție.

5.2 Cercetarea și evaluarea patrimoniului cultural național

Conform Ordonanței Guvernului nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, aprobată cu modificări prin Legea nr. 378/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Art.3, alin. (3) Cercetarea arheologică se realizează de către personalul de specialitate atestat și înregistrat în Registrul arheologilor, conform prevederilor Regulamentului săpăturilor arheologice din România, precum și cu respectarea normelor privind standardele și procedurile arheologice și în acord cu principiile Codului deontologic al arheologilor din România (acesta din urmă neavând calitate de act normativ).

În domeniul amenajării teritoriului și al urbanismului, cercetarea și elaborarea studiilor de fundamentare a strategiilor, politicilor și documentațiilor constituie una dintre activitățile de amenajare a teritoriului și de urbanism, potrivit *Legii nr. 350 din 6 iunie 2001, cu modificările și completările ulterioare privind amenajarea teritoriului și urbanismul*, Art.15, lit.a)

Legea nr. 182/2000, privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, republicată, cu modificările și completările ulterioare la Art. 9 stipulează că activitatea de cercetare, desfășurată de cercetătorii științifici în instituții publice specializate, deținătoare de bunuri care fac parte din patrimoniul cultural național mobil, are ca obiect cercetarea, dezvoltarea și valorificarea științifică a patrimoniului cultural național mobil, în principal a celui deținut de instituția respectivă.

Prin protecție înțelegem ansamblul de măsuri juridice, științifice, tehnice, administrative și financiare pentru prevenirea pierderii, distrugerii și degradării patrimoniului cultural. Protejarea curentă este un proces continuu, care include următoarele activități: inventarierea și evidența, păstrarea și conservarea, punerea în valoare și comunicarea semnificației patrimoniului cultural. Protecția patrimoniului este într-un proces de reevaluare a raporturilor sale cu societatea, recunoscând necesitatea și importanța dialogului în afara profesiei.

În privința evaluării bunurilor culturale, legislația națională este destul de săracă în dispoziții, având în vedere că, cel puțin în cazul bunurilor culturale mobile, majoritatea aflându-se în instituții publice de cultură nu se poate pune în discuție valoarea lor de piață, nefiind în circuitul civil. În cazul bunurilor imobile literatura de specialitate, mai bogată, ne poate da o orientare mai clară către criteriile de evaluare a bunurilor imobile cu valoare culturală în raport cu criteriile de evaluare ale bunurilor imobile comune. În articolul din 2002, *Assessing Values in Conservation Planning: Methodological Issues and Choices*, publicat în *Raportul de cercetare Assessing the Values of Cultural Heritage*, Randall Mason face o enumerare și descriere a valorilor specifice care constituie criteriile de evaluare a bunurilor culturale.²⁵: Valorile socio-culturale stau în centrul procesului de protecție a patrimoniului, fiind legate de procesele de afiliere culturală. Aceste valori sunt cele care au semnificație pentru grupurile sociale și se referă la vechimea, frumusețea, calitățile artistice ale obiectului/sitului de patrimoniu, sau la asocierea sa cu personalități și evenimente. Valoarea istorică stă la baza noțiunii de patrimoniu, patrimoniul cultural constituindu-se din artefacte ce reprezintă relația noastră cu trecutul și memoria vie a societății.²⁶

Evaluarea patrimoniului imobil prezintă importanță datorită implicațiilor pe care le are în evoluția viitoare a planificării spațiale prin instituirea de zone de protecție și luarea în calcul în cadrul planurilor de dezvoltare.

În legislația din România găsim criteriile de evaluare de ordin științific, fiind vorba de cele cuprinse în normele metodologice privind clasarea diferitelor categorii de bunuri culturale, în privința evaluării financiare specifice bunurilor culturale acestea sunt aproape inexistente. *Ordinul Nr. 2183 din 02.04.2007 Privind aprobarea Metodologiei pentru evaluarea financiară a prejudiciului adus patrimoniului cultural național imobil - monument istoric sau sit arheologic* la Art. 2 .stipulează că Evaluarea financiară a prejudiciului adus se realizează în funcție de următoarele criterii:

- a) Evaluarea costurilor de reconstituire a monumentului istoric sau sitului arheologic, prin aducerea acestuia la forma anterioară intervenției ilegale.
- b) Evaluarea costurilor reintegrării în circuitul cultural, educațional și istoric.
- c) Evaluarea prejudiciului adus prin nevalorificarea monumentului istoric sau sitului arheologic, conform destinației sale, pe perioada distrugerii.

²⁵ Randall Mason, *Assessing the Values of Cultural Heritage*, Ed.Marta de la Torre, The Getty Conservation Institute, Los Angeles, 2002

²⁶ Idem., passim.

d) Evaluarea prejudiciului adus datorită pagubelor ireparabile și scăderii valorii economice a monumentului istoric sau sitului arheologic căruia i-au fost aduse distrugerii.

În cazul bunurilor culturale mobile, nu există un act normativ care să stabilească o metodologie de evaluare financiară a bunurilor culturale mobile. Totuși în implementarea obligațiilor ce revin instituțiilor publice deținătoare de bunuri culturale aparținând patrimoniului cultural național potrivit dispozițiilor art. 2 alin. (3) din *Ordonanța Guvernului nr. 81/2003 privind reevaluarea și amortizarea activelor fixe aflate în patrimoniul instituțiilor publice, aprobată prin Legea nr. 493/2003, cu modificările și completările ulterioare*, în acest an a fost emis *Ordinul nr. 2.239 din 9 aprilie 2019 pentru aprobarea Normelor privind reevaluarea bunurilor culturale mobile deținute de instituții publice de drept public, în vederea asigurării unei juste reflectări a acestora în contabilitate*. Conform Art. 4, alin. (1) Ordinul nr. 2.239 din 9 aprilie 2019 pentru aprobarea Normelor privind reevaluarea bunurilor culturale mobile deținute de instituții publice de drept public, în vederea asigurării unei juste reflectări a acestora în contabilitate stabilește că reevaluarea bunurilor culturale mobile se realizează pe baza următoarelor criterii, după caz: valoarea culturală: istorică, arheologică, documentară, memorialistică, artistică, religioasă, etnografică, monumentală, științifică și tehnică; vechimea; frecvența (raritatea); originea, autorul sau școala; materialul - tehnica; starea de conservare (dacă bunul cultural a fost sau nu restaurat); apartenența la un fond sau o colecție constituită; autenticitatea; calitatea formală; apartenența bunului cultural la patrimoniul cultural național mobil clasat sau, după caz, susceptibilitatea de a face parte din patrimoniul cultural național mobil clasat; valoarea de piață și cotele din cataloagele recunoscute internațional, la bunurile culturale mobile pentru care există astfel de lucrări.

6. Regimul dreptului de proprietate asupra patrimoniului cultural național

6.1 Regimul proprietății și obligațiile asupra acesteia în cazul bunurilor din patrimoniul cultural național

Monumentele istorice fac parte integrantă din patrimoniul cultural național, sunt protejate prin lege și asupra acestora se pot aplica servituți de utilitate publică instituite potrivit legii.²⁷

Potrivit dispozițiilor *Legii nr. 422/2001, Art. 4, alin.(1)-(3)* monumentele istorice pot să aparțină fie domeniului public sau privat al statului, al județelor, orașelor sau comunelor, sau sunt proprietate privată a persoanelor fizice sau juridice. Monumentele istorice proprietate publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale sunt inalienabile, imprescriptibile și insesizabile. Aceste monumente istorice pot fi date în administrare instituțiilor publice, pot fi concesionate, date în folosință gratuită instituțiilor de utilitate publică sau închiriate, în condițiile legii, cu avizul Ministerului Culturii și Patrimoniului Național (Ministerului Culturii și Identității Naționale) sau, după caz, al serviciilor publice deconcentrate ale acestuia. Monumentele istorice aparținând domeniului privat pot face obiectul circuitului civil în condițiile stabilite de legea citată.²⁸ În actele de înstrăinare, concesionare, închiriere, dare în administrare sau dare în folosință gratuită a monumentelor istorice trebuie menționat regimul de monument istoric al imobilelor și obligația protejării acestora potrivit prevederilor .Legii nr. 422/2001. Cu toate acestea, ca și în cazul legislației referitoare la patrimoniul cultural mobil, prin clasare se stabilește importanța națională sau locală a bunului cultural, adică se constată interesul și, de cele mai multe ori, și uzul public al bunului respectiv, ceea ce înseamnă că bunurile culturale, prin natura și destinația lor, fac parte din domeniul public al statului și al unităților administrativ-teritoriale și nu din domeniul lor privat.

²⁷ Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice republicată, cu modificările și completările ulterioare, art. 2, alin.(1),(5)

²⁸ Idem, art. 4, alin.(1)-(3)

Odată ce un bun cultural imobil primește, în urma parcurgerii procedurilor de clasare, în termen de 90 de zile de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a ordinului de clasare, serviciile deconcentrate județene ale M.C.I.N., respectiv a municipiului București, întocmesc în conformitate cu prevederile Ordinului nr. 2684/2003 privind aprobarea Metodologiei de întocmire a Obligației privind folosința monumentului istoric și a conținutului acesteia și comunică proprietarului actul prin care sunt precizate condițiile și regulile de utilizare sau de exploatare și de întreținere a bunului imobil în cauza. Obligația privind folosința monumentului istoric, însoțește actele de proprietate, de concesiune sau de închiriere pe tot parcursul existenței imobilului în cauza. Obligația privind folosința monumentului istoric este „servitute constituită în folosul imobilului” (utilizarea termenului „servitute” fiind, evident, improprie), potrivit Ordinului nr. 2684/2003 privind aprobarea Metodologiei de întocmire a Obligației privind folosința monumentului istoric și a conținutului acesteia; proprietarul este obligat să notifice viitorului proprietar, titular al dreptului de administrare, chiriaș sau concesionar, regimul juridic al monumentului istoric pe care îl deține, precum și Obligația privind folosința monumentului istoric. Orice schimbare asupra regimului de proprietate trebuie anunțată în scris către serviciile deconcentrate ale Ministerului Culturii și Identității Naționale în termen de 15 zile de la producerea acesteia.

În ceea ce privește bunurile culturale mobile clasate, conform art. 33 din Legea nr. 182/2000, privind protejarea patrimoniului cultural național mobil,²⁹ aflate în proprietatea publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale, sunt inalienabile, insesizabile și imprescriptibile. Acestea pot fi împrumutate de către instituțiile publice care le au în administrare altor instituții publice sau persoane juridice de drept privat din țară pentru organizarea unor expoziții sau proiecte culturale, în condițiile dreptului comun, cu avizul Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor și cu aprobarea Ministerului Culturii. Bunurile culturale mobile clasate, aparținând cultelor religioase, pot fi împrumutate instituțiilor publice specializate, în condițiile dreptului comun și ale prezentei legi, cu aprobarea șefilor de cult²⁹

Vânzarea publică a bunurilor culturale mobile aflate în proprietate privată sau intermedierea vânzării se efectuează numai prin operatori economici autorizați.

6.2 Exproprierea pentru cauză de utilitate publică a bunurilor din patrimoniul cultural național

Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice republicată, cu modificările și completările ulterioare, art 9, alin (3) prevede că: „Exproprierea pentru cauză de utilitate publică a monumentelor istorice și a zonelor de protecție a acestora sau instituirea unor servituți poate fi inițiată și aplicată numai cu avizul Ministerului Culturii și Cultelor.”

Posibilitatea de a expropria un bun protejat este prevăzută în Convenția de la Granada, Legea 157/1997, art. 4 litera d).³⁰

Exproprierea pentru cauză de utilitate publică a bunurilor din patrimoniul cultural național trebuie văzută ca ultimă soluție pentru salvarea bunului cultural de la pierdere, situație care ar fi de reținut în Codul Patrimoniului Național.

6.3 Despre dreptul de preempțiune

Legislația actuală, respectiv Legea nr. 422/2001, art 4, alin 4-9, prevede că monumentele istorice aflate în proprietatea persoanelor fizice sau juridice de drept privat pot fi vândute doar în condițiile exercitării dreptului de preempțiune ale statului român, prin Ministerul Culturii și Patrimoniului Național (Ministerul Culturii), pentru monumentele istorice clasate în

²⁹ Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, republicată, cu modificările și completările ulterioare, art.33 și 34

³⁰ LEGEA nr. 157/1997, privind ratificarea convenției pentru protejarea Patrimoniului arhitectural al Europei, adoptată la Granada la 03.10.1985 și semnată de România la 22.06.1996, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 274 / 13.10.1997, Art. 4, lit.d)

grupa A, sau prin serviciile publice deconcentrate ale Ministerului Culturii, pentru monumentele istorice clasate în grupa B, ori al unităților administrativ-teritoriale, după caz, potrivit prezentei legi, sub sancțiunea nulității absolute a vânzării.

Proprietarii, persoane fizice sau juridice de drept privat, care intenționează să vândă monumente istorice trebuie să transmit serviciilor publice deconcentrate ale Ministerului Culturii înștiințarea privind intenția de vânzare, însoțită de documentația stabilită prin ordin al ministrului culturii și patrimoniului național. Acestea, la rândul lor, transmit intenția de vânzare în termen de 5 zile lucrătoare de la primire. Termenul de exercitare a dreptului de preemțiune al statului este de maximum 25 de zile de la data înregistrării înștiințării, documentației și a propunerii de răspuns la Ministerul Culturii sau, după caz, la serviciile publice deconcentrate ale Ministerului Culturii. Titularii dreptului de preemțiune trebuie să prevadă în bugetul propriu sumele necesare destinate exercitării dreptului de preemțiune, iar valoarea de achiziționare se negociază cu vânzătorul

În cazul în care Ministerul Culturii și Identității Naționale sau serviciile publice deconcentrate ale acestuia nu își exercită dreptul de preemțiune în termenul prevăzut acest drept se transferă autorităților publice locale, care îl pot exercita în maximum 15 zile.

Comunicările privind neexercitarea dreptului de preemțiune au termen de valabilitate pentru întregul an calendaristic în care au fost emise, inclusiv pentru situațiile în care monumentul istoric este vândut de mai multe ori.³¹

În cazul bunurilor culturale mobile Art. 36, alin. (1) din Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, republicată, cu modificările și completările ulterioare prevede că bunurile culturale mobile, proprietate a persoanelor fizice sau juridice de drept privat, clasate în tezaur, pot face obiectul unei vânzări publice numai în condițiile exercitării dreptului de preemțiune de către statul român, prin Ministerul Culturii și Cultelor,

Consider că în cuprinsul Titlului I –Dispoziții generale este suficient să fie stipulat faptul că Statul are drept de preemțiune la vânzarea bunurilor care fac parte din patrimoniul cultural național aflate în proprietatea persoanelor fizice sau juridice de drept privat, urmat de un articol în care să se specifice că normele metodologice privind procedurile și normele exercitării dreptului de preemțiune de către Stat sau de către unitatea administrativ-teritorială căreia Statul îi poate delega această competență se aprobă prin hotărâre a Guvernului sau ordin al ministrului culturii.

6.4. Dreptul de administrare a bunurilor patrimoniului cultural național aflate în proprietate publică

Conform prevederilor Art. 5, alin. (1) și (2) din Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, republicată, cu modificările și completările ulterioare bunurile culturale mobile pot fi proprietate publică sau privată a statului ori a unităților administrativ-teritoriale sau proprietate privată a persoanelor fizice și a persoanelor juridice de drept privat. Asupra acestor bunuri se pot constitui, potrivit formei de proprietate, în condițiile legii, un drept de administrare sau alte drepturi reale, după caz.

Bunurile aparținând patrimoniului cultural național aflate în domeniul public al statului sau al unităților administrativ teritoriale sunt inalienabile, imprescriptibile și inesizabile.

Asupra bunurilor prevăzute la alin. (1) se pot constitui drepturi de administrare sau alte drepturi reale, după caz, potrivit formei de proprietate și în condițiile legilor speciale privind proprietatea publică și regimul concesiunilor.

³¹ Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice republicată, cu modificările și completările ulterioare, art. 4, alin. (4)-(9)

7. Obligații generale ale autorităților publice față de proprietatea publică și față de cea privată în raport cu patrimoniul cultural național.

a) Despre răspunderile diferite ale statului față de proprietatea publică și față de cea privată în raport cu bunurile aparținând patrimoniului cultural național

Statul garantează și asigură protejarea monumentelor istorice în condițiile stabilite de Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice republicată, cu modificările și completările ulterioare. În privința patrimoniului cultural național mobil, conform Art. 2, alin. (1)-(3) din Legea nr. 182/2000, Statul garantează proprietatea și asigură protejarea bunurilor care fac parte din patrimoniul cultural național mobil, precum și baza materială și resursele financiare necesare pentru protejarea patrimoniului cultural național mobil.

Ministerul Culturii și Identității Naționale este autoritatea administrației publice centrale de specialitate care elaborează strategiile și normele specifice de protejare a monumentelor istorice, urmărește și asigură aplicarea lor.

Autoritățile administrației publice centrale de specialitate, instituțiile de specialitate subordonate acestora și autoritățile administrației publice locale colaborează și răspund, după caz, de activitatea de protejare a monumentelor istorice.

Autoritățile administrației publice centrale de specialitate și instituțiile din subordinea acestora, precum și autoritățile administrației publice locale cooperează cu proprietarii monumentelor istorice, persoane fizice sau juridice, cu deținătorii și administratorii acestora, precum și cu instituțiile publice și organizațiile neguvernamentale din domeniul protejării monumentelor istorice și îi sprijină în condițiile legii.³²

b) Despre obligațiile Ministerului Culturii în relație cu elaborarea și coordonarea strategiilor și politicilor publice în domeniul patrimoniului cultural

Ministerul Culturii și Identității Naționale elaborează și asigură aplicarea strategiei naționale și urmărește respectarea prevederilor legale și a normelor și metodologiilor din domeniul protejării monumentelor istorice, asigură îndeplinirea angajamentelor statului asumate prin convențiile internaționale referitoare la protecția monumentelor istorice, la care România este parte și reprezintă statul în relația cu proprietarii de monumente istorice și cu titularii altor drepturi reale asupra acestora.³³

În vederea protejării monumentelor istorice Ministerul Culturii îndeplinește, direct sau prin serviciile sale publice deconcentrate ori prin alte instituții publice subordonate, următoarele atribuții: organizează sistemul național de cercetare, inventariere, clasare a monumentelor istorice, de elaborare a reglementărilor din domeniu, de inspecție și control al monumentelor istorice; avizează reglementările, normele și metodologiile cu aplicabilitate pentru domeniul monumentelor istorice, în cazul în care acestea sunt elaborate de alte autorități decât Ministerul Culturii și conferă, prin ordin al ministrului culturii și patrimoniului național, regimul de monument istoric.

7.1. Finanțarea și fiscalitatea protejării patrimoniului cultural național

Potrivit Art. 50 din Legea nr. 182 din 25 octombrie 2000 (*republicată*) privind protejarea patrimoniului cultural național mobil*, cu modificările și completările ulterioare, (1) Finanțarea activităților de descoperire, colectare, cercetare, expertizare, clasare, inventariere, depozitare, conservare, preparare, restaurare, protejare și punere în valoare a bunurilor culturale mobile clasate, indiferent de proprietar, de titularii altor drepturi reale și de titularii dreptului de administrare, se poate face de Ministerul Culturii, Ministerul Educației, autoritățile administrației publice centrale și locale, Academia Română și de alte instituții publice, după caz, din venituri proprii și din alocații bugetare.

³² Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice republicată, cu modificările și completările ulterioare, art. 4,

³³ Idem, art 25, alin. (1)-(3)

Alocațiile bugetare destinate activităților prevăzute la alin. (1) vor fi nominalizate cu aceste destinații în bugetul Ministerului Culturii, al Ministerului Educației, în bugetele autorităților administrației publice centrale și locale, precum și în bugetele altor instituții publice.

Achiziționarea de bunuri culturale mobile pentru instituțiile publice specializate, în funcție de subordonarea acestora, se poate face din sumele prevăzute cu această destinație în bugetele autorităților administrației publice centrale sau locale.

Prin Codul Patrimoniului Cultural se încearcă reformarea modului de finanțare prin instituirea unui sistem de fond de investiții, concept care necesită o mediere politică și un sprijin social larg înainte de a se putea ajunge la forma considerată optimă. Pe de altă parte, acest aspect este determinant în vederea stimulării interesului voluntar de a declara, deține, conserva și a pune în valoare bunurile patrimoniului cultural național deținute în proprietate privată. De aceea, pornind de la principiul responsabilității cetățenești echitabile, sunt propuse în mod explicit măsurile prin care posesorii privați pot fi sprijiniți în sarcinile care le revin, recunoscând faptul că servituțile impuse de stat odată cu instituirea regimurilor de protecție adecvate induc, de cele mai multe ori, costuri suplimentare, precum și grade variate de incapacitate de fructificare deplină a drepturilor de proprietate.

7.2. Obligația finanțării cercetării, a intervențiilor de urgență și a exproprierii bunurilor patrimoniului cultural național

Potrivit dispozițiilor *Ordinului Nr. 2426 din 27.12.2005 privind aprobarea normelor metodologice de înscriere a unor situri arheologice prioritare în Lista zonelor de interes arheologic național*

Art.4. Finanțarea cercetării arheologice, a conservării, restaurării și punerii în valoare a siturilor din zonele de interes arheologic prioritar se face de la bugetul de stat prin bugetul alocat Ministerului Culturii și Cultelor.

Art.5. Cheltuielile necesare în vederea cercetărilor arheologice, conservării, restaurării și punerii în valoare a siturilor din zonele de interes arheologic prioritar se pot asigura, prin cofinanțare, în condițiile legii, din bugetele autorităților administrației publice locale pe al căror teritoriu se află aceste situri.

Finanțarea lucrărilor de cercetare, conservare, consolidare și restaurare a monumentelor istorice înscrise în Lista patrimoniului mondial, indiferent de regimul de proprietate al acestora, se poate face și de la bugetul de stat prin bugetul Ministerului Culturii. Finanțarea lucrărilor de reparație, întreținere curentă și a celor de punere în valoare a monumentelor istorice înscrise în Lista patrimoniului mondial se poate face și din venituri extrabugetare și din alocații acordate de la bugetul de stat sau de la bugetele locale, în limita sumelor prevăzute în bugetele anuale ale ordonatorilor principali de credite, după caz.³⁴

Hotărârea nr. 691 din 12 septembrie 2019, stabilește modul în care se pot acorda finanțări din sumele colectate ca urmare aplicării taxei de timbru

Institutul Național al Patrimoniului, acordă finanțări din sumele colectate ca urmare a aplicării timbrului monumentelor istorice, pentru următoarele domenii:

- a) elaborarea de reglementări tehnico-economice, de norme și metodologii privind elaborarea de documentații specifice, executarea de lucrări pentru protejarea monumentelor istorice;
- b) amenajarea în vederea pregătirii monumentelor istorice pentru vizitare gratuită, precum și pentru realizarea unor programe sau proiecte culturale.

(2) Finanțările se pot acorda pentru proiecte care au ca scop protejarea și promovarea monumentelor istorice, în cadrul următoarelor subprograme:

³⁴ ORDONANȚA nr. 47 din 30 ianuarie 2000 privind stabilirea unor măsuri de protecție a monumentelor istorice care fac parte din Lista patrimoniului mondial, art. 5

- a) Subprogramul de cercetare aplicată, studii și investigații pentru restaurarea monumentelor istorice;
- b) Subprogramul de reparații curente și întreținere;
- c) Subprogramul intervenției de urgență - ante- și postdezastru;
- d) Subprogramul de punere în valoare - interpretare și prezentare - a monumentelor istorice;
- e) Subprogramul acțiuni tematice;
- f) Subprogramul de restaurare;
- g) Subprogramul de elaborare a documentației tehnice pe

7.3 Tipuri de ajutor economic pentru proprietarii de drept privat ai bunurilor din patrimoniul cultural național prevăzute de proiectul Codului Patrimoniului

- a) se recunoaște dreptul la consultanță gratuită pentru chestiunile legate de variantele optime de păstrare și punere în valoare a bunurilor;
- b) se stimulează interesul de a declara și deține în condițiile stipulate de lege a unor bunuri ce ar putea fi donate sau moștenite cu taxarea lor redusă sau în lipsa taxării;
- c) se instituie principiul compensării acelor cheltuieli suplimentare care apar ca urmare a nevoilor speciale ale practicilor sau a lucrărilor de conservare și restaurare ce nu s-ar impune unor bunuri similare comune, negrevate de sarcinile unui bun cultural protejat.

Compensarea acestor costuri suplimentare, a cărei justificare este pentru prima dată identificată cu claritate, decurge astfel în mod direct din recunoașterea interesului public al unor lucrări executate cu respectarea obligațiilor impuse deținătorului privat de către stat sau de către comunitatea în mijlocul căreia se află respectivul bun protejat.

8. Drepturi și obligații generale ale deținătorilor bunurilor din patrimoniul cultural

Responsabilitățile proprietarilor de monumente istorice și ale autorităților administrației publice locale

Conform prevederilor art. 36 din Legea nr. 422/ 2001, Obligațiile și drepturile proprietarilor de monumente istorice sunt:

(1) În scopul protejării monumentelor istorice proprietarii și titularii dreptului de administrare sau ai altor drepturi reale asupra monumentelor istorice sunt obligați:

- a) să întrețină, să folosească și să exploateze imobilul numai cu respectarea prevederilor prezentei legi și a Obligației privind folosința monumentului istoric, conform art. 17;
- b) să asigure paza, integritatea și protecția monumentelor istorice, să ia măsuri pentru prevenirea și stingerea incendiilor, să asigure efectuarea lucrărilor de conservare, consolidare, restaurare, reparații curente și de întreținere a acestora în condițiile legii;
- c) să înștiințeze de urgență, în scris, direcția pentru cultură, culte și patrimoniul cultural național județeană, respectiv a municipiului București, precum și primarul orașului ori al comunei respective despre orice modificări sau degradări în starea fizică a monumentelor istorice deținute și aflate în teritoriul unității administrativ-teritoriale;
- d) să înștiințeze de urgență, în scris, direcția pentru cultură, culte și patrimoniul cultural național județeană, respectiv a municipiului București, precum și primarul orașului sau al comunei respective despre descoperirea întâmplătoare a oricăror construcții, elemente de construcții, a unor piese de inventar fix ori mobil sau a unui vestigiu arheologic necunoscut anterior, asigurând păstrarea descoperirilor în condițiile legii, până la sosirea delegatului instituției de specialitate, dar nu pentru mai mult de 15 zile;
- e) să asigure, în condițiile legii, accesul specialiștilor desemnați de Ministerul Culturii și Patrimoniului Național sau de direcțiile pentru cultură, culte și patrimoniul cultural național, în vederea constatării stării de conservare sau pentru efectuarea de cercetări, inclusiv arheologice, de expertizare a monumentelor istorice și pentru operațiunile de evidență;

f) în cazul în care solicită descărcarea imobilului de sarcină arheologică, să finanțeze săpătura, cercetarea arheologică, elaborarea documentației aferente, conservarea și protejarea eventualelor vestigii descoperite cu ocazia efectuării cercetării arheologice;

g) să obțină avizele prevăzute de lege pentru toate intervențiile prevăzute la art. 23;

h) să asigure efectuarea lucrărilor de conservare, consolidare, restaurare, precum și a oricăror alte lucrări, conform prevederilor legale, numai de către persoane fizice sau juridice atestate în acest sens și să prevadă în contracte condițiile și termenele de execuție cuprinse în avizul de specialitate;

i) să respecte toate condițiile și termenele de execuție cuprinse în avizul de specialitate atunci când execută ei înșiși lucrări de întreținere curentă sau orice alte intervenții, conform prevederilor prezentei legi;

j) să permită, pe baza prevederilor contractuale, executarea intervențiilor asupra monumentelor istorice deținute, în cazul în care acestea sunt inițiate și finanțate de persoane juridice abilitate în condițiile prezentei legi;

k) să permită montarea și să întrețină însemnul distinctiv care marchează calitatea de monument istoric a imobilului;

l) să obțină avizul direcției pentru cultură, culte și patrimoniul cultural național județene, respectiv a municipiului București, și să asigure pe propria răspundere condiții corespunzătoare de vizitare, fotografiere, filmare, reproducere și de publicitate în cazul în care, la solicitarea lor, proprietarii introduc monumentele istorice în circuit public;

m) să comunice direcției pentru cultură, culte și patrimoniul cultural național județene, respectiv a municipiului București, orice schimbare a titularului dreptului de proprietate, de administrare sau a altor drepturi reale, după caz, asupra monumentelor istorice.

(2) Prin derogare de la prevederile alin. (1) lit. h), lucrările de construcție ce fac obiectul autorizării, la monumentele istorice de categorie B, cu excepția lucrărilor la componentele artistice, pot fi efectuate și de persoane fizice sau juridice neatestate, cu condiția respectării avizelor de specialitate.

(3) În cazul în care, în îndeplinirea obligațiilor prevăzute la alin. (1) lit. e), proprietarii monumentelor istorice constată producerea unor pagube, aceștia au dreptul la o justă despăgubire, achitată în termen de 60 de zile de la constatare de către instituțiile care au realizat cercetarea sau expertizarea.

(4) Cu privire la înstrăinarea, închirierea sau concesiunea imobilelor monumente istorice proprietarii acestora au următoarele obligații:

a) să înștiințeze în scris direcția pentru cultură, culte și patrimoniul cultural național județeană, respectiv a municipiului București, despre intenția de a înstrăina monumentul istoric, în vederea exercitării dreptului de preemțiune al statului sau, după caz, al unității administrativ-teritoriale, în condițiile prezentei legi;

b) să notifice viitorului proprietar, chiriaș sau concesionar regimul juridic al monumentului istoric pe care îl deține, precum și Obligația privind folosința monumentului istoric;

c) să înștiințeze în scris direcția pentru cultură, culte și patrimoniul cultural național județeană, respectiv a municipiului București, despre schimbarea proprietarului sau a administratorului în termen de 15 zile de la data încheierii contractelor, potrivit legii, și să transmită acesteia o copie de pe acte

.9. Evidența patrimoniului cultural și inventarele naționale

9.1. Definirea generală a inventarului patrimoniului cultural

Patrimoniul mobil

Conform Legii nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, republicată, cu modificările și completările ulterioare, clasarea are ca efect înscrierea bunurilor culturale mobile în Inventarul patrimoniului cultural național mobil clasat, în una dintre cele două categorii, tezaur sau fond.

Inventarul patrimoniului cultural național mobil clasat, întocmit pe baza ordinelor privind bunurile culturale mobile clasate, centralizarea, evidența informatizată și administrarea documentelor care au stat la baza întocmirii acestuia se efectuează de Institutul de Memorie Culturală (acum Institutul Național al Patrimoniului).

Pentru inventarierea bunurilor culturale mobile, în ansamblul lor, la nivelul instituțiilor specializate, sunt aplicabile normele aprobate prin O.M.C. nr. 2035/2000.

Patrimoniul imobil

În temeiul ORDINULUI nr. 2.260 din 18 aprilie 2008 privind aprobarea Normelor metodologice de clasare și inventariere a monumentelor istorice, Art. 3

1) Inventarierea este un ansamblu de proceduri cu ajutorul cărora sunt identificate - prin cercetare și analiză științifică - acele bunuri imobile care datorită caracteristicilor lor sunt susceptibile de a fi clasate ca monumente istorice.

(2) Inventarierea are un caracter sistematic, în analiza tuturor categoriilor de bunuri imobile inventariate fiind folosită o metodă unică.

(3) Inventarierea monumentelor istorice constă în procedura de alcătuire a fișei analitice și minimale a fiecărui monument, în care sunt consemnate informațiile tehnice și științifice, toate intervențiile umane, precum și modificările naturale survenite în decursul timpului, în condițiile Legii nr. 422/2001, republicată, și potrivit prezentelor norme metodologice.

10. Atestarea și acreditarea persoanelor fizice în domeniul patrimoniului cultural

În domeniul patrimoniului imobil atestarea persoanelor fizice are drept scop asigurarea condițiilor necesare pentru cercetarea și inventarierea monumentelor istorice, expertizarea, proiectarea, verificarea și execuția lucrărilor, în conformitate cu actele normative în vigoare. Atestarea specialiștilor, experților și verficatorilor tehnici se face de Ministerul Culturii și Patrimoniului Național prin Institutul Național al Patrimoniului, denumit în continuare Institutul.³⁵ Potrivit dispozițiilor Art. 7 și 8 ale *ORDINULUI nr. 2.495 din 26 august 2010 pentru aprobarea Normelor metodologice privind atestarea specialiștilor, experților și verficatorilor tehnici în domeniul protejării monumentelor istorice* calitățile pentru care se acordă atestarea sunt:

- a) specialist;
- b) expert;
- c) expert tehnic.

(1) Specializările pentru care se acordă atestarea sunt:

- a) elaborare de studii, cercetări și inventariere monumente istorice - A;
- b) verificare/verificare tehnică - B;
- c) șef de proiect complex, doar pentru arhitecți - C;
- d) șef de proiect de specialitate: restaurare arhitectură, structuri istorice, inginerie instalații, componente artistice și/sau urbanism istoric, după caz - D;
- e) executare lucrări, în funcție de domeniu - E;
- f) dirigentare lucrări, în funcție de domeniu - F;
- g) urmărirea comportării în timp și monitorizarea monumentelor istorice, în funcție de domeniu - G.

³⁵ ORDIN nr. 2.495 din 26 august 2010 pentru aprobarea Normelor metodologice privind atestarea specialiștilor, experților și verficatorilor tehnici în domeniul protejării monumentelor istorice, art.2

În domeniul patrimoniului mobil există două tipuri de acreditare, respectiv acreditarea experților în condițiile prevăzute de *Ordinul nr. 2009/2001 pentru aprobarea Normelor de acreditare a experților și acreditarea restauratorilor și conservatorilor în condițiile Ordinului nr. 2008/2001 pentru aprobarea Normelor de acreditare a conservatorilor și restauratorilor, cu modificările și completările ulterioare*. Persoanele fizice care au fost acreditate ca experți în condițiile Ordinului nr. 2009/2001 sunt abilitați să întocmească expertize în vederea clasării pentru domeniile patrimoniului cultural național mobil în care au fost atestați. Persoanele fizice care au fost acreditate ca restauratori sau conservatori în condițiile Ordinului nr. 2008/2001 sunt abilitate să intervină asupra pieselor clasate, aparținând patrimoniului cultural național mobil.

Atestatele au fost eliberate de Ministerul Culturii, în conformitate cu prevederile Legii nr. 182/2000 privind protejerea patrimoniului cultural național mobil și cu avizul Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor, în baza documentelor prezentate de candidat. Au fost constituite două registre R1 (Registrul experților, în care vor fi înscrși specialiștii în domeniile menționate la art. 3) și R2 (Registrul conservatorilor și restauratorilor) care sunt administrate de Institutul Național al Patrimoniului

În domeniul patrimoniului imaterial nu există un sistem de acordare a calității de expert. Se poate conferi titlul onorific de tezaur uman viu, conform regulamentului instituit prin OMCIN NR.2221/03.04.2018 acelor persoane care sunt recunoscute de către comunitate drept creatoare și transmițătoare de elemente ale unui domeniu al patrimoniului cultural imaterial, în forma și cu mijloacele tradiționale nealterate. Titlul de TEZAUUR UMAN VIU este viager, personal și netransmisibil și se acordă de către Comisia Națională pentru Salvagardarea Patrimoniului Cultural Imaterial. Scopul Codului este de a da o încărcătură practică acestui instrument esențial, în special pentru capacitatea de a transmite tehnici sau meșteșuguri care dispar, dar care sunt fundamentale pentru restaurarea unor bunuri ale patrimoniului cultural material. Se dorește ca, această titulatură să fie înzestrată cu drepturi și obligații. Se are în vedere ca titlul să fie asociat unei rente viagere care să asigure persoanelor purtătoare ale titlului de tezaur uman viu capacitatea de a organiza acțiuni educative și practice, de transmitere către tineri a tradiției specifice pentru care li s-a recunoscut calitatea.

În proiectul Codului se introduce noțiunea de "tehnician al patrimoniului" pentru a corecta o disfuncție gravă a sistemului actual, care atestă specializarea în domeniile patrimoniului cultural exclusiv pentru persoanele cu studii superioare. Prin această măsură se urmărește creșterea atractivității perfecționării profesionale continue recunoscute ca atare. De asemenea, după abrogarea unor prevederi oricum disfuncționale (ca urmare a condițiilor de aderare la Uniunea Europeană în 2007), legate de acreditările firmelor de construcții în domeniul monumentelor istorice, această măsură de mutare a controlului calității execuției prin urmărirea atestării meșterilor, se impune. Se dorește ca prin atestarea meșterilor să existe posibilitatea de a certifica faptul că, cel puțin la nivelul coordonării echipelor implicate în restaurarea patrimoniului cultural, ar exista un filtru de control preliminar, în condițiile în care acest filtru nu mai există nicăieri în execuția de lucrări, ci se limitează strict la elaborarea și avizarea proiectelor tehnice respective.³⁶

11. Reglementări legale din alte state, referitoare la principiile protejării patrimoniului cultural, definirea patrimoniului cultural

Principiul utilizării durabile a patrimoniului cultural se regăsește, încă de acum 14 ani, în art. 9 al Convenției de la Faro, convenția-cadru a Consiliului Europei privind valoarea patrimoniului cultural pentru societate (Faro, 27 octombrie 2005), chiar dacă până în prezent nu fost semnată și ratificată de România, potrivit căruia "pentru a asigura menținerea patrimoniului cultural, părțile se angajează:

³⁶ Hotărârea nr. 905/2016 pentru aprobarea tezelor prealabile ale proiectului Codului patrimoniului cultural

- a) să promoveze respectul față de integritatea patrimoniului cultural, asigurându-se că deciziile de adaptare a acestuia includ o înțelegere corectă a valorilor culturale care-i sînt inerente;
- b) să definească și să promoveze principii de gestionare durabilă a patrimoniului și să încurajeze întreținerea lui;
- c) să se asigure că necesitățile specifice ale conservării patrimoniului cultural sînt luate ținîndu-se cont de toate reglementările tehnice generale;
- d) să promoveze utilizarea unor materiale, tehnici și priceperi născute din tradiție și să exploreze potențialul acestora în producția contemporană;
- e) să promoveze o calitate înaltă a intervențiilor prin intermediul unor sisteme de calificare și de acreditare profesională a persoanelor, întreprinderilor și instituțiilor.”³⁷

În viziunea Convenției de la Faro, patrimoniul ajunge să însemne totalitatea moștenirii trecutului și în acest sens modalitățile de transmitere și interpretare sunt dintre cele mai diverse. Convenția sprijină lărgirea conceptului de patrimoniu cultural luând în considerare relația sa cu societatea și punând în legătură dreptul la patrimoniu cultural cu drepturile omului, subliniind contribuția patrimoniului la dinamica socială a comunităților. Încurajează participarea activă a societății în transmiterea patrimoniului cultural, în vederea transformării sale într-un moderator al schimbării.

Concluziile Consiliului Europei din 21 mai 2014 privind patrimoniul cultural ca resursă strategică pentru o Europă durabilă (2014/C 183/08) recunosc că: „patrimoniul cultural, ca resursă neregenerabilă care este unică și nu este înlocuibilă sau interschimbabilă, are un impact economic important, inclusiv ca parte integrantă a sectoarelor cultural și creativ, deoarece, printre altele, acesta:[...] reprezintă un puternic factor de dezvoltare locală și regională favorabilă incluziunii și creează externalități semnificative, în special prin dezvoltarea unui turism cultural durabil; sprijină dezvoltarea și regenerarea rurală și urbană durabile, astfel cum reiese din inițiativele multor orașe și regiuni europene”³⁸

Principiul diversității și al complementarității identităților culturale, precum și principiul autenticității sunt considerate de importanță deosebită pe plan internațional. De exemplu, Documentul de la Nara privind autenticitatea adoptat de ICOMOS în 1994 consideră că protecția și îmbunătățirea diversității culturale și a patrimoniului ar trebui promovate activ ca un aspect esențial al dezvoltării umane. Diversitatea culturilor și a moștenirii culturale este o sursă de neînlocuit de bogăție spirituală și intelectuală pentru întreaga omenire. Protecția și îmbunătățirea diversității culturale și a patrimoniului ar trebui promovate activ ca un aspect esențial al dezvoltării umane, iar în situația în care valorile culturale par să fie în conflict, respectarea diversității culturale necesită recunoașterea legitimității valorilor culturale ale tuturor părților.³⁹

Convenția de la Haga privind Protecția bunurilor culturale în caz de conflict armat, adoptată la UNESCO în data de 14 Mai 1954, definește proprietatea culturală (bunul cultural) ca fiind proprietatea de mare importanță pentru patrimoniul cultural al fiecăruia: monumente de artă și arhitectură, grupuri de clădiri, situri arheologice, grupuri de clădiri, lucrări de artă, manuscrise, cărți și obiecte cu valoare artistică, istorică sau arheologică, colecții științifice și arhive, incluzând și clădirile menite să adăpostească artefactele. Un aspect important al documentului este accentuarea disocierii între regimul de proprietate și monument, definiția aplicându-se indiferent de regimul de proprietate.

În 1964, Carta de la Veneția (Carta Internațională pentru Conservarea și Restaurarea Monumentelor și Siturilor – aprobată de cel de-al doilea Congres Internațional al Arhitecților și Tehnicienilor Monumentelor Istorice, la Veneția, 25-31 Mai) afirmă calitatea de patrimoniu comun a monumentelor trecutului și responsabilitatea de a le păstra autentice, pentru a fi

³⁷ Convention on the Value of Cultural Heritage for Society CETS No. 199 - Faro, 27.X.2005, Art. 9
Trad. (Convenția-cadru a Consiliului Europei privind valoarea patrimoniului cultural pentru societate, Faro, 27 octombrie 2005), Articolul 9

³⁸ Concluziile Consiliului din 21 mai 2014 privind patrimoniul cultural ca resursă strategică pentru o Europă durabilă (2014/C 183/08), Jurnalul Uniunii Europene

³⁹ Documentul de la Nara privind autenticitatea, adoptat de ICOMOS, 1994, 5,6
(The Nara Document on Authenticity (1994) adopted by ICOMOS Symposia, Nara, Japan, 1-6 Nov., 1994)

transmise generațiilor viitoare. De asemenea, subliniază importanța stabilirii principiilor de conservare și protecție pe baze internaționale. Definește monumentul istoric ca fiind nu numai lucrarea unică de arhitectură, ci și mediul urban sau rural în care se situează și include în concept nu numai mari opere de artă, ci și «lucrări mai modeste ale trecutului care au capatat semnificație odată cu trecerea timpului». Afirmă necesitatea păstrării contextului construit istoric și menținerea contribuțiilor tuturor perioadelor istorice ale unui monument (cu justificarea intervenției de eliminare a suprapunerilor în timp doar în cazul unei valori excepționale a stării originare și a lipsei de valoare a intervențiilor ulterioare.)

Recomandarea Consiliului Europei R (95) 9 Privind conservarea integrată a zonelor de peisaj cultural ca parte a politicilor peisajului din 1995, vorbește despre dimensiunea tripartită a peisajului :

- definit și caracterizat de modul în care un anumit teritoriu este perceput de o anumită comunitate;

- dovedind legăturile trecute și prezente între indivizi și mediu;

- ajutând la formarea culturilor, sensibilităților, practicilor, credințelor și tradițiilor locale.

Definește Politicile peisajului ca fiind totalitatea cadrelor definite de autoritățile competente și aplicate diverselor acțiuni de către autoritățile publice, proprietari sau alte părți preocupate de evoluția și punerea în valoare a unui peisaj, în acord cu dorințele societății ca întreg.

Codul Patrimoniului din Franța stipulează că prin patrimoniu se înțelege orice proprietate, reală sau personală, aparținând proprietății publice sau private, care prezintă un interes istoric, artistic, arheologic, estetic, științific sau tehnic care include, de asemenea, elemente ale moștenirii culturale imateriale, în sensul articolului 2 din Convenția internațională pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial, adoptată la Paris la 17 octombrie 2003.

Tot aici sunt considerate tezaure naționale: proprietatea aparținând colecțiilor muzeelor din Franța, arhivele publice precum și bunurile clasificate ca arhive istorice, proprietăți clasificate ca monumente istorice, alte bunuri aparținând domeniului public mobil, în sensul articolului L. 2112-1 din Codul general de proprietate publică și alte proprietăți de interes major pentru patrimoniul național din punct de vedere al istoriei, artei sau arheologiei.⁴⁰

Prin Convenția europeană a peisajului de la Florența – 19 iul 2000 se manifestă preocuparea pentru realizarea dezvoltării sustenabile bazate pe o relație echilibrată și armonioasă între necesitățile sociale, activitatea economică și mediu. Constată că peisajul prezintă un important interes public în câmpul culturii, ecologiei, mediului și societății și că el constituie o resursă favorabilă activității economice a cărui protecție management și planificare poate contribui la crearea de locuri de muncă. Se recunoaște contribuția peisajului la formarea culturii locale și este identificat drept componenta de bază a moștenirii culturale și naturale europene, contribuind la bunăstarea umană și constituind identitatea europeană. Se recunoaște calitatea de resursă a peisajului prin calitate și diversitate.⁴¹

Legea privind protecția bunurilor culturale din Germania din 31 iulie 2016 (Cultural Property Protection Act – KGSG)

1. „patrimoniul cultural arheologic” este definit ca bunuri mobile sau ansambluri de bunuri care au fost realizate sau prelucrate de oameni sau furnizează informații despre viața umană din timpuri anterioare, care sunt sau au fost în subteran sau subacvatic sau pentru care acest lucru poate fi asumat având în vedere circumstanțele generale;

10. „Proprietate culturală” înseamnă orice bun mobil sau ansamblu de bunuri artistice, cu valoare istorică sau arheologică sau din alte zone ale patrimoniului cultural, în special cu valoare paleontologică, etnografică, numismatică sau științifică;

⁴⁰ Code du patrimoine de France, Ordonnance n° 2004-178 du 20 février 2004 - NOR: MCCX0300157R,L. Dernière modification: 26/07/2019, Edition : 12/09/2019, L 111-1

⁴¹ LEGEA nr. 451/2002 pentru ratificarea Convenției europene a peisajului, adoptată la Florența la 20 octombrie 2000, Preambul.

Codul patrimoniului și peisajului cultural din Italia definește bunurile culturale de patrimoniu ca: bunurile culturale mobile și imobile aparținând statului, regiunilor, altor organisme publice teritoriale, precum și oricărui alt organism sau institut public și unor persoane juridice private fără scop lucrativ, inclusiv instituții ecleziastice recunoscute civil, care sunt de interes artistic, istoric, arheologic sau etno-antropologic. De asemenea, potrivit Codului italian sunt bunuri culturale de patrimoniu:

- a) colecțiile de muzee, galerii de artă, galerii și alte spații de expoziție ale statului, regiunile, alte organisme publice teritoriale, precum și orice alt organism și instituție publică;
- b) arhivele și documentele individuale ale statului, regiunilor, altor organisme publice teritoriale, precum și ale oricărui alt organism și instituție publică;
- c) colecțiile bibliotecilor statului, ale regiunilor, ale celorlalte organisme publice teritoriale, precum și ale oricărei alte instituții și instituții publice, cu excepția colecțiilor care îndeplinesc funcțiile bibliotecilor indicate la articolul 47, paragraful 2, din decretul președintelui Republicii din 24 iulie 1977, n. 616

(2).3.

- a) bunurile imobile și mobile de interes artistic, istoric, arheologic sau etno-antropologic deosebit de important, aparținând altor subiecte decât cele indicate la alineatul (1);
- b) arhive și documente individuale, care aparțin unor persoane private, de importanță deosebită;
- c) colecțiile bibliotecilor, aparținând persoanelor private, de interes cultural excepțional;
- d) bunurile imobile și mobile, indiferent de deținătorul acestora, care au o importanță deosebită datorită raportării lor la politici, militare, literatură, artă, știință, tehnologie, industrie și cultură, sau ca mărturii ale identității și istoriei instituțiilor publice, colective sau religioase (3);
- e) colecțiile sau seriile de obiecte, indiferent cui aparțin, care nu sunt cuprinse printre cele indicate la alineatul (2) și care, prin tradiție, renume și caracteristici particulare sau prin importanță artistică, istorică-arheologică, numismatică sau complex etno-antropologic ca un interes excepțional (2).

4. Sunt incluse în cele menționate la alineatul (1) și la alineatul (3), litera a):

- a) bunurile de interes paleontologic, preistoric și civilizațiile primitive;
- b) bunuri de interes numismatic care, în raport cu timpul, tehnicile și materialele de producție, precum și contextul de referință, sunt rare sau valoroase (2);
- c) manuscrise, autografe, corespondență, incunabule, precum și cărți, amprente și gravuri, cu matrice conexe, de natură rară și valoroasă;
- d) hărți și partituri muzicale de natură rară și valoroasă;
- e) fotografiile, cu negativele și matricile lor, filme cinematografice și suporturi audiovizuale în general, cu un caracter rar și valoros;
- f) vile, parcuri și grădini care au interes artistic sau istoric;
- g) piețe publice, străzi, drumuri și alte spații deschise urbane de interes artistic sau istoric;
- h) situri miniere de interes istoric sau etno-antropologic;
- i) nave și ambarcațiuni de interes artistic, istoric sau etno-antropologic;
- l) arhitectura rurală cu interes istoric sau etno-antropologic ca mărturie a economiei rurale tradiționale.

ANEXĂ

Ia RAPORTUL ANALIZĂ ȘI INVENTARIERE LEGISLAȚIE TITLUL I- DISPOZIȚII GENERALE

Capitolul la care se referă	Secțiunea/ subcapitolul	Legislație / Documente de referință
2. Principiile protejării patrimoniului cultural		Hotărârea nr. 90 din 10 februarie 2010 privind organizarea și funcționarea Ministerului Culturii și Patrimoniului Național, cu modificările și completările ulterioare Art. 3 Ministerul Culturii și Patrimoniului Național își desfășoară activitatea pe baza următoarelor principii fundamentale:[...] g) protejarea patrimoniului cultural național, ca factor determinant al identității culturale a României și ca resursă neregenerabilă; ORDONANȚA nr. 43 din 30 ianuarie 2000 (**republicată**) privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național*), Art. 2 :[...] (2) Cercetările arheologice preventive sunt parte componenta a strategiilor de dezvoltare durabila, economico-sociala, turistica, urbanistică și de amenajare a teritoriului, la nivel național și local. Legea nr 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Art. 10 (1) Monumentele istorice sunt protejate indiferent de regimul lor de proprietate sau de starea lor de conservare. (2) Protejarea monumentelor istorice este parte componentă a strategiilor de dezvoltare durabilă economico-socială, turistică, urbanistică și de amenajare a teritoriului, la nivel național și local. (3) Exproprierea pentru cauză de utilitate publică a monumentelor istorice și a zonelor de protecție a acestora sau instituirea unor servituți poate fi inițiată și aplicată numai cu avizul Ministerului Culturii și Patrimoniului Național.
3. Prevenirea prejudicierii patrimoniului cultural și despre interesul public al protejării acestuia		Legea nr. 182 din 2000 privind protejarea patrimoniului cultural national mobil, rerepublicata, cu modificările și completările ulterioare Art.2 4) In sensul prezentei legi, prin protejarea patrimoniului cultural national mobil se intelege ansamblul de masuri avand caracter stiintific, juridic, administrativ, financiar, fiscal si tehnic, menite sa asigure identificarea, cercetarea, inventarierea, clasarea, conservarea, asigurarea securitatii, intretinerea, prepararea, restaurarea si punerea in valoare a patrimoniului cultural national mobil, in vederea asigurarii accesului

		democratic la cultura si a transmiterii acestui patrimoniu generatiilor viitoare. (5) Protejarea patrimoniului cultural national mobil este realizata prin intermediul autoritatilor administratiei publice, al unor institutii specializate, cum sunt muzeele, colectiile publice, casele memoriale, arhivele si bibliotecile, al cultelor religioase si institutiilor ecleziastice, precum si al organizatiilor neguvernamentale cu activitate in domeniu. Protejarea patrimoniului reprezintă un ansamblu de măsuri cu caracter științific, juridic, administrativ, financiar, fiscal și tehnic, menite a păstra, pentru generațiile viitoare, obiectivele culturale cu valoare excepțională și de a transmite cunoștințele pe care aceste obiective le poartă. Legea nr 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare Art. 2, (2) Activitățile și măsurile de protejare a monumentelor istorice se realizează în interes public. În condițiile prezentei legi intervențiile asupra monumentelor istorice pot constitui cauză de utilitate publică. Legea nr. 286/2009 privind noul Cod Penal Art. 253 (1) Distrugerea, degradarea sau aducerea în stare de neîntrebuințare a unui bun aparținând altuia ori împiedicarea luării măsurilor de conservare sau de salvare a unui astfel de bun, precum și înlăturarea măsurilor luate se pedepsesc cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă. [...] (3) Dacă fapta prevăzută în alin. (1) privește bunuri care fac parte din patrimoniul cultural, pedeapsa este închisoarea de la unu la 5 ani.
4. Definiții și dispoziții comune tuturor categoriilor de patrimoniu cultural	4.1. Definiția generală a patrimoniului cultural	Proiect de plan pe termen mediu 1990-1995, UNESCO <i>Draft Medium Term Plan 1990-1995 (UNESCO, 25 C/4, 1989, p.57)</i> Moștenirea culturală poate fi definită ca întregul corp de semne materiale - fie artistice, fie simbolice - transmise de trecut fiecărei culturi și, prin urmare, către întreaga omenire. Ca parte componentă a afirmării și îmbogățirii identităților culturale, ca moștenire aparținând întregii omeniri, moștenirea culturală conferă fiecărui loc particularitățile sale de recunoscut și este depozitul experienței umane. Conservarea și prezentarea moștenirii culturale sunt, așadar, piatra de temelie a oricărei politici culturale. Legea nr. 182 din 25 octombrie 2000 (*republicată*) privind protejarea patrimoniului cultural național mobil*),cu modificările și completările ulterioare, Art.1:[...] (2) Patrimoniul cultural național cuprinde ansamblul

bunurilor identificate ca atare, indiferent de regimul de proprietate asupra acestora, care reprezintă o mărturie și o expresie a valorilor, credințelor, cunoștințelor și tradițiilor aflate în continuă evoluție; cuprinde toate elementele rezultate din interacțiunea, de-a lungul timpului, întrefactorii umani și cei naturali.

**ORDONANȚA nr. 43 din 30 ianuarie 2000
(**republicată**) privind protecția patrimoniului
arheologic și declararea unor situri arheologice ca
zone de interes național,**

Art.2 , alin. (1) [...]

b) patrimoniul arheologic reprezintă ansamblul bunurilor arheologice care este format din:

1. siturile arheologice înscrise în Repertoriul arheologic național, cu excepția celor distruse ori dispărute, și siturile clasate în Lista monumentelor istorice, situate suprateran, subteran sau subacvatic, ce cuprind vestigii arheologice: așezări, necropole, structuri, construcții, grupuri de clădiri, precum și terenurile cu potențial arheologic reperat, definite conform legii;
2. bunurile mobile, obiectele sau urmele manifestărilor umane, împreună cu terenul în care acestea au fost descoperite;

**Legea nr. 26 din 29 februarie 2008 privind
protejarea patrimoniului cultural imaterial,**

Art. 2 . În înțelesul prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos se definesc după cum urmează:

- a) patrimoniu cultural imaterial - totalitatea practicilor, reprezentărilor, expresiilor, cunoștințelor, abilităților - împreună cu instrumentele, obiectele, artefactele și spațiile culturale asociate acestora - pe care comunitățile, grupurile sau, după caz, indivizii le recunosc ca parte integrantă a patrimoniului lor cultural;
- b) expresii culturale tradiționale - forme de manifestare ale creativității umane cu exprimare materială, orală - forme de artă a cuvântului și expresii verbale tradiționale - forme de exprimare muzicală - cântece, dansuri, jocuri populare - forme de expresie sincretică - obiceiuri, ritualuri, sărbători, etnoiatrie, jocuri de copii și jocuri sportive tradiționale - forme ale creației populare în domeniul tehnic, precum și meșteșuguri ori tehnologii tradiționale;
- c) tezaure umane vii - titlul onorific ce poate fi conferit acelor persoane care sunt recunoscute de către comunitate drept creatoare și transmițătoare de elemente ale unui domeniu al patrimoniului cultural imaterial, în forma și cu mijloacele tradiționale nealterate;
- d) marcă tradițională distinctivă - elementul specific de autenticitate al expresiei culturale tradiționale pe care o definește ca fiind reprezentativă pentru un grup de creatori, interpreți ori meșteșugari tradiționali, păstrători sau transmițători ai elementelor patrimoniului cultural imaterial.

Legea nr. 410 din 29 decembrie 2005 privind acceptarea Convenției pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial, adoptată la Paris la 17 octombrie 2003

Art. 2

În sensul prezentei convenții:

1. prin patrimoniu cultural imaterial se înțelege: practicile, reprezentările, expresiile, cunoștințele, abilitățile - împreună cu instrumentele, obiectele, artefactele și spațiile culturale asociate acestora -, pe care comunitățile, grupurile și, în unele cazuri, indivizii le recunosc ca parte integrantă a patrimoniului lor cultural. Acest patrimoniu cultural imaterial, transmis din generație în generație, este recreat în permanență de comunități și grupuri, în funcție de mediul lor, de interacțiunea cu natura și istoria lor, conferindu-le un sentiment de identitate și continuitate și contribuind astfel la promovarea respectului față de diversitatea culturală și creativitatea umană. În sensul prezentei convenții, va fi luat în considerare numai patrimoniul cultural imaterial compatibil cu instrumentele internaționale privind drepturile omului existente și cu exigențele respectului mutual între comunități, grupuri și persoane și de dezvoltare durabilă;
2. patrimoniul cultural imaterial, așa cum este definit în paragraful 1 supra, se manifestă îndeosebi în următoarele domenii:
 - a) tradiții și expresii orale, incluzând limba ca vector al patrimoniului cultural imaterial;
 - b) artele spectacolului;
 - c) practici sociale, ritualuri și evenimente festive;
 - d) cunoștințe și practici referitoare la natură și la univers;
 - e) tehnici legate de meșteșuguri tradiționale;

Legea nr. 6 din 9 ianuarie 2008 privind regimul juridic al patrimoniului tehnic și industrial

Art.2

În înțelesul prezentei legi, prin patrimoniu tehnic și industrial se înțelege totalitatea bunurilor mobile, imobile și a unor ansambluri ale acestora, reprezentând mărturii semnificative ale activităților tehnice și de producție care au stat la baza evoluțiilor socioeconomice ale societății umane, de la primele manifestări preindustriale și până în prezent.

Legea nr. 410 din 29 decembrie 2005 privind acceptarea Convenției pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial, adoptată la Paris la 17 octombrie 2003

prin salvagardare se înțelege măsurile vizând asigurarea viabilității patrimoniului cultural imaterial, cuprinzând identificarea, documentarea, cercetarea, prezervarea, protecția, promovarea, punerea în valoare, transmiterea, în special prin intermediul

		educației formale și nonformale, precum și revitalizarea diferitelor aspecte ale acestui patrimoniu; Convenția din 16 noiembrie 1972 privind protecția patrimoniului mondial, cultural și natural* adoptată la Conferința generală a Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știința și Cultura, Paris, 1972 În spiritul prezentei convenții sînt considerate drept patrimoniu cultural: ARTICOLUL 1 - monumentele: opere de arhitectură, de sculptură sau de pictură monumentală, elemente sau structuri cu caracter arheologic, inscripții, grote și grupuri de elemente care au o valoare universală excepțională din punct de vedere istoric, artistic sau științific; - ansamblurile: grupuri de construcții izolate sau grupate, care, datorită arhitecturii lor, a unității și a integrării lor în peisaj, au o valoare universală excepțională din punct de vedere istoric, artistic sau științific; - siturile: lucrări ale omului sau opere rezultate din acțiunile conjugate ale omului și ale naturii, precum și zonele incluzînd terenurile arheologice care au o valoare universală excepțională din punct de vedere istoric, estetic, etnologic sau antropologic. ARTICOLUL 2 În spiritul prezentei convenții sînt considerate ca patrimoniu natural: - monumentele naturale constituite de formațiuni fizice și biologice sau de grupări de asemenea formațiuni care au o valoare universală excepțională din punct de vedere estetic sau științific; - formațiunile geologice și fiziografice și zonele strict delimitate constituind habitatul speciilor animale și vegetale amenințate, care au o valoare universală excepțională din punct de vedere al științei sau conservării; siturile naturale sau zonele naturale strict delimitate, care au o valoare universală excepțională din punct de vedere științific, al conservării sau al frumuseții naturale Legea nr. 79 / 1993 pentru aderarea României la Convenția asupra măsurilor ce urmează a fi luate pentru interzicerea și împiedicarea operațiunilor ilicite de import, export și transfer de proprietate al bunurilor culturale, adoptată de Conferința generală a Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știința și Cultura la Paris la 14 noiembrie 1970 ARTICOLUL 1 În conformitate cu sensul și scopurile prezentei convenții, sunt considerate bunuri culturale acele bunuri religioase sau laice care sunt desemnate de fiecare stat ca fiind de o importanță deosebită pentru arheologie, preistorie, istorie, literatură, artă sau știință

	și care fac parte din următoarele categorii: a) colecții și specimene rare de zoologie, botanică, mineralogie și anatomie; obiecte prezentând interes paleontologic; b) bunuri referitoare la istorie, inclusiv istoria științei și tehnicii, istoria militară și socială, precum și viața conducătorilor, gânditorilor, savanților și artiștilor naționali, ca și evenimentele de importanță națională; c) obiecte obținute prin cercetări arheologice (autorizate sau clandestine) și descoperiri arheologice; d) elemente provenind din dezmembrarea, monumentelor artistice sau istorice și a siturilor arheologice; e) obiecte mai vechi de o sută de ani, precum inscripțiile, monedele și sigiliile gravate; f) materialul etnologic; g) bunurile de interes artistic, și anume: (i) tablouri, picturi și desene realizate, în întregime, manual, pe orice suport și din orice material (excluzând desenele industriale și articolele manufacturate, decorate manual); (ii) obiecte originale de artă monumentală și de sculptură, din orice material; (iii) gravuri, stampe și litografii originale; (iv) ambalaje și mulaje artistice originale, din orice material; h) manuscrise rare și incunabule, cărți, documente și publicații vechi de interes deosebit (istoric, artistic, științific, literar etc.), singulare sau aparținând unor colecții; i) mărci poștale, timbre fiscale și analoage, singulare sau în colecții; j) arhive, inclusiv arhive fotografice, fonografice și cinematografice; k) piese de mobilier având peste o sută de ani vechime și instrumente muzicale vechi. ARTICOLUL 4 Statele părți la prezenta convenție recunosc că, în termenii și potrivit scopurilor acestei convenții, fac parte din patrimoniul cultural al fiecărui stat bunurile culturale aparținând următoarelor categorii: a) bunuri culturale ivite din geniul individual sau colectiv al locuitorilor statului respectiv și bunuri culturale importante pentru statul respectiv, create pe teritoriul aceluia stat, de către cetățeni străini sau de către apatrizi, cu reședința în acel teritoriu; b) bunuri culturale ce se găsesc pe teritoriul național; c) bunuri culturale achiziționate de către misiunile arheologice, etnologice sau de științe naturale, cu consimțământul autorităților competente din țara de origine a acestor bunuri; d) bunuri culturale care au făcut obiectul schimburilor liber-consimțite; e) bunuri culturale primite gratuit sau cumpărate legal cu acordul autorităților competente ale țării de origine a acestor bunuri. Legea nr 422/2001 privind protejarea

		monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Art.3 c) sit - teren delimitat topografic cuprinzând acele creații umane în cadru natural care sunt mărturii cultural-istorice semnificative din punct de vedere arhitectural, urbanistic, arheologic, istoric, artistic, etnografic, religios, social, științific, tehnic sau al peisajului cultural.
	4.2. Definirea protecției patrimoniului cultural național	Legea nr 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Art. 2 [...] (3) În sensul prezentei legi, prin protejare se înțelege ansamblul de măsuri cu caracter științific, juridic, administrativ, financiar, fiscal și tehnic menite să asigure identificarea, cercetarea, inventarierea, clasarea, evidența, conservarea, inclusiv paza și întreținerea, consolidarea, restaurarea, punerea în valoare a monumentelor istorice și integrarea lor social-economică și culturală în viața colectivităților locale. ORDONANȚA nr. 43 din 30 ianuarie 2000 (**republicată**) privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național*), Art. 5, alin. (1) Prin protejarea bunurilor de patrimoniu arheologic și a terenurilor din zonele definite la art. 2 alin. (1) lit. j) și k) se înțelege adoptarea măsurilor științifice, administrative și tehnice care urmăresc păstrarea vestigiilor descoperite întâmplător sau ca urmare a cercetării arheologice până la clasarea bunurilor respective ori până la finalizarea cercetării arheologice, prin instituirea de obligații în sarcina proprietarilor, administratorilor sau titularilor de alte drepturi reale asupra terenurilor care conțin ori au conținut bunurile de patrimoniu arheologic respective, precum și prin reglementarea sau interzicerea oricăror activități umane, inclusiv a celor autorizate anterior. Legea nr. 6 / 2008 privind regimul juridic al patrimoniului tehnic și industrial Art. 1 Prezenta lege reglementează regimul juridic general al patrimoniului tehnic și industrial, precum și protejarea acestuia, ca parte a patrimoniului cultural național. Legea nr. 182 din 2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Art.2 [...] (4) În sensul prezentei legi, prin protejarea patrimoniului cultural național mobil se înțelege ansamblul de măsuri având caracter științific, juridic, administrativ, financiar, fiscal și tehnic, menite să

		asigure identificarea, cercetarea, inventarierea, clasarea, conservarea, asigurarea securitatii, intretinerea, prepararea, restaurarea si punerea in valoare a patrimoniului cultural national mobil, in vederea asigurarii accesului democratic la cultura si a transmiterii acestui patrimoniu generatiilor viitoare.
	4.3 Terminologia specifică regimului juridic de protejare a patrimoniului cultural	Legea nr. 311 din 3 iulie 2003 (*republicată*) muzeelor și a colecțiilor publice Art.26 (1) Angajarea personalului de specialitate din muzee și colecții publice se realizează prin concurs, organizat de conducerea muzeului sau a colecției publice, potrivit legii. (2) Atribuțiile personalului din muzee și colecții publice se stabilesc prin fișa postului, conform structurii organizatorice, programelor de activitate și sarcinilor de serviciu. Legea nr 422/200 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Art. 8 (1) Pentru fiecare monument istoric se instituie zona sa de protecție, delimitată pe baza reperelor topografice, geografice sau urbanistice, în funcție de trama stradală, relief și caracteristicile monumentului istoric, după caz, prin care se asigură conservarea integrată și punerea în valoare a monumentului istoric și a cadrului său construit sau natural. (2) Delimitarea și instituirea zonei de protecție se realizează, simultan cu clasarea bunului imobil ca monument istoric, în condițiile legii. (3) Autoritățile publice locale competente vor include în planurile urbanistice și în regulamentele aferente zonele de protecție delimitate conform alin. (2). (4) În zona de protecție pot fi instituite servituți de utilitate publică și reglementări speciale de construire prin planurile și regulamentele de urbanism aprobate și avizate conform legii. O.M.C.C. nr. 2458/2004 privind Instituirea Regulamentului Repertoriului Arheologic Național, Art 2. Repertoriul Arheologic Național este o modalitate de gestiune științifică care permite realizarea unei inventarii generale și vizualizarea geografică și cartografică a informațiilor colectate în scopul gestionării, protecției și punerii în valoare a patrimoniului arheologic. O.M.C.C. nr. 2426/2005 privind aprobarea normelor metodologice de inscriere a unor situri arheologice prioritare in Lista zonelor de interes arheologic national, Anexa 1, Art.1. Prin sit arheologic declarat zonă de interes național se înțelege zona de interes arheologic prioritar care se instituie asupra teritoriului ce cuprinde siturile arheologice a căror cercetare științifică, protejare și punere în valoare este de

		importanță excepțională pentru istoria și cultura națională prin mărturiile materiale, bunurile mobile sau imobile, care fac parte sau sunt propuse să facă parte din categoria Tezaur al patrimoniului cultural național mobil sau, după caz, din categoria monumentelor istorice aflate în Lista patrimoniului mondial. O.M.C.C. nr. 2426/2005 privind aprobarea normelor metodologice de înscriere a unor situri arheologice prioritare în Lista zonelor de interes arheologic național Art. 1. Se aprobă Lista cuprinzând zonele de interes arheologic prioritar cuprinsă în anexa, parte integrantă a prezentului ordin.
5. Cercetarea, evaluarea și protejarea patrimoniului cultural național	5.1. Instituirea regimului de protecție asupra bunurilor culturale	Legea nr 422/200 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Art.2 (...) (2) Activitățile și măsurile de protejare a monumentelor istorice se realizează în interes public. În condițiile prezentei legi intervențiile asupra monumentelor istorice pot constitui cauză de utilitate publică. (...) (4) Pentru protejarea monumentelor istorice se stabilesc prin lege măsuri stimulative cu caracter economic sau de altă natură Art. 8 (1) Monumentele istorice se clasează astfel: a) în grupa A - monumentele istorice de valoare națională și universală; b) în grupa B - monumentele istorice reprezentative pentru patrimoniul cultural local. (2) Clasarea monumentelor istorice în grupe se face prin ordin al ministrului culturii și patrimoniului național, la propunerea Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice, conform procedurii de clasare prevăzute de prezenta lege. (3) Monumentele istorice clasate în grupele prevăzute la alin. (1) și zonele de protecție a acestora, aflate în proprietate publică, pot fi declarate, potrivit legii, de interes public național sau local, după caz, prin hotărâre a Guvernului inițiată de Ministerul Culturii și Patrimoniului Național, respectiv prin hotărâre a consiliilor locale, județene sau a Consiliului General al Municipiului București, cu avizul Ministerului Culturii și Patrimoniului Național. (...) Art.10 (1) Monumentele istorice sunt protejate indiferent de regimul lor de proprietate sau de starea lor de conservare. (2) Protejarea monumentelor istorice este parte componentă a strategiilor de dezvoltare durabilă economico-socială, turistică, urbanistică și de amenajare a teritoriului, la nivel național și local.

Ordonanța Guvernului nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, aprobată cu modificări prin Legea nr. 378/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, art. 3, alin (1) și art 4, alin. (1)

Articolul 3

(1) Statul garantează și asigura protejarea patrimoniului arheologic în condițiile stabilite prin prezenta ordonanță

Articolul 4

(1) Bunurile de patrimoniu arheologic sunt parte integrantă a patrimoniului cultural național și pot fi clasate și protejate drept bunuri de patrimoniu cultural național mobil, drept situri arheologice sau ca monumente istorice, conform legii.

LEGEA nr. 150 din 24 iulie 1997 privind ratificarea Convenției europene pentru protecția patrimoniului arheologic (revizuită), adoptată la La Valetta la 16 ianuarie 1992;

Art. 2, părțile semnatare se angajează să pună în aplicare, potrivit modalitatilor specifice fiecărui stat, un regim juridic de protecție a patrimoniului arheologic, care să prevadă:

- (i) ținerea unei evidențe a patrimoniului sau arheologic și clasarea unor monumente sau zone protejate;
- (ii) constituirea unor rezervații arheologice, chiar fără vestigii vizibile la suprafața sau sub apă, pentru conservarea unor marturii materiale care să poată fi studiate de către generațiile viitoare;
- (iii) obligația pentru descoperitor de a semnala autorităților competente descoperirea întâmplătoare a unor elemente ale patrimoniului arheologic și de a le pune la dispoziție pentru examinare.

Articolul 3

În vederea ocrotirii patrimoniului arheologic și pentru garantarea semnificației științifice a operațiunilor de cercetare arheologică, fiecare parte se angajează:

(i) să instituie proceduri de autorizare și de control al sapaturilor și al altor activități arheologice, în scopul:

a) de a preveni orice săpătură sau deplasare ilicită a unor elemente ale patrimoniului arheologic;

b) de a asigura întreprinderea sapaturilor și a prospectiunilor arheologice într-o manieră științifică și sub rezerva:

- folosirii unor metode de investigație nedistructive, ori de câte ori este posibil;

- ca elementele patrimoniului arheologic să nu fie exhumate în timpul sapaturilor sau luate expuse în timpul sau după efectuarea acestora fără luarea unor măsuri corespunzătoare pentru prezervarea, conservarea și gestiunea lor;

(ii) să vegheze ca sapaturile și alte tehnici potențial distructive să nu fie practicate decât de către persoane calificate și abilitate în acest scop;

(iii) să supună unei autorizări prealabile specifice, în cazurile prevăzute de legislația internă a fiecărui stat,

		folosirea detectoarelor de metale sau a altor echipamente de detectie sau procedee de cercetare arheologică. Articolul 4 Fiecare parte se angajează să aplice măsuri de protecție fizica a patrimoniului arheologic, care să prevadă, în funcție de împrejurări: (i) achiziționarea sau protejarea prin alte mijloace corespunzătoare, de către autoritățile publice, a spațiilor destinate constituirii unor rezervatii arheologice; (ii) conservarea și întreținerea patrimoniului arheologic, de preferință pe locul lui de origine; (iii) amenajarea unor depozite corespunzătoare pentru vestigiile arheologice deplasate din locul lor de origine. Legea nr. 182 din 25 octombrie 2000 *** Republicată privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, Art. 2, alin. (5) Protejarea patrimoniului cultural național mobil este realizată prin intermediul autorităților administrației publice, al unor instituții specializate, cum sunt muzeele, colecțiile publice, casele memoriale, arhivele și bibliotecile, al cultelor religioase și instituțiilor ecleziastice, precum și al organizațiilor neguvernamentale cu activitate în domeniu. Legea nr. 26/2008 privind protejarea patrimoniului cultural imaterial, Art. 9 (1) Conservarea manifestărilor de viață culturală tradițională a comunităților - reprezentând un demers sistematic și coordonat pentru recunoașterea expresiilor culturale tradiționale de către specialiștii în domeniile patrimoniului cultural imaterial - se face prin adoptarea următoarelor măsuri: a) elaborarea de strategii de salvagardare a elementelor patrimoniului cultural imaterial; b) stabilirea de criterii de identificare și evaluare, standarde de conservare și procedee de punere în valoare a expresiilor culturale tradiționale ale comunităților; c) constituirea de comisii consultative, de expertiză și omologare, destinate să certifice valoarea formațiilor artistice care propun un repertoriu de folclor prelucrat sau stilizat; d) reconstituirea segmentelor vieții tradiționale - materiale și imateriale - despre care comunitățile dețin doar informații documentare orale sau scrise. (2) Punerea în valoare a patrimoniului cultural imaterial se realizează prin: a) susținerea programelor și a proiectelor care promovează elementele patrimoniului cultural imaterial; b) stimularea inițiativelor comunitare de revitalizare a manifestărilor de viață tradițională cu accent asupra elementelor de patrimoniu cultural imaterial ce pot deveni o sursă de dezvoltare economică la nivel local, regional sau/și național; c) sprijinirea proiectelor de punere în valoare a

		patrimoniului cultural imaterial comun în zonele și așezările în care sunt comunități multietnice, pentru a contribui la structurarea unei imagini reale asupra diversității patrimoniului cultural imaterial de pe teritoriul României. Ordinul nr. 2260/2008 privind aprobarea Normelor metodologice de clasare și inventariere a monumentelor istorice, cu modificările și completările ulterioare, Art. 7 (2) Clasarea unui imobil se realizează în baza următoarelor criterii: a) criteriul vechimii; b) criteriul referitor la valoarea arhitecturală, artistică și urbanistică; c) criteriul referitor la frecvență (raritate și unicitate); d) criteriul referitor la valoarea memorial-simbolică. Hotărârea nr. 886/2008 pentru aprobarea Normelor de clasare a bunurilor culturale mobile, Art. 7, alin. (2), lit.c) autenticitatea - criteriul în baza căruia se analizează dacă bunul cultural este o operă realizată în mod evident de un autor identificat sau este fabricat într-un atelier, într-o manufactură ori într-o fabrică precis determinată ca aparținând unei epoci, unui anumit stil artistic, unei anumite culturi sau civilizații; Ordonanța Guvernului nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, aprobată cu modificări prin Legea nr. 378/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Art.4, alin.(1) (1) Bunurile de patrimoniu arheologic sunt parte integrantă a patrimoniului cultural național și pot fi clasate și protejate drept bunuri de patrimoniu cultural național mobil, drept situri arheologice sau ca monumente istorice, conform legii.
	5.2. Cercetarea și evaluarea patrimoniului cultural național	Legea nr. 350 din 6 iunie 2001, cu modificările și completările ulterioare privind amenajarea teritoriului și urbanismul, Art. 15 Activitățile de amenajare a teritoriului și de urbanism au ca obiect: a) cercetarea în domeniul amenajării teritoriului și al urbanismului și elaborarea studiilor de fundamentare a strategiilor, politicilor și documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism; Legea nr. 182/2000, privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ART. 9 Activitatea de cercetare, desfășurată de cercetătorii științifici în instituții publice specializate, deținătoare de bunuri care fac parte din

		patrimoniul cultural național mobil, are ca obiect cercetarea, dezvoltarea și valorificarea științifică a patrimoniului cultural național mobil, în principal a celui deținut de instituția respectivă. Ordinul nr. 2183 din 02.04.2007 Privind aprobarea Metodologiei pentru evaluarea financiară a prejudiciului adus patrimoniului cultural național imobil - monument istoric sau sit arheologic Art. 2. Evaluarea financiară a prejudiciului adus se realizează în funcție de următoarele criterii: a) Evaluarea costurilor de reconstituire a monumentului istoric sau sitului arheologic, prin aducerea acestuia la forma anterioară intervenției ilegale. b) Evaluarea costurilor reintegrării în circuitul cultural, educațional și istoric. c) Evaluarea prejudiciului adus prin nevalorificarea monumentului istoric sau sitului arheologic, conform destinației sale, pe perioada distrugerii. d) Evaluarea prejudiciului adus datorită pagubelor ireparabile și scăderii valorii economice a monumentului istoric sau sitului arheologic căruia i-au fost aduse distrugerii. Art. 3. (1) Evaluarea costurilor de reconstituire a monumentului istoric sau sitului arheologic, prin aducerea acestuia la forma anterioară intervenției ilegale se realizează prin calcularea materialelor, metodelor de construcție și activităților specifice, identice celor folosite la construcția inițială a monumentului istoric sau sitului arheologic. (2) În cazul în care evaluarea acestor materiale, metode de construcție și activități, nu poate fi realizată, vor fi folosite echivalente moderne, utilizate de instituțiile specializate în restaurarea, refacerea sau conservarea unor astfel de monument istoric sau sit arheologic. (3) În vederea evaluării costurilor de reconstituire a monumentului istoric sau sitului arheologic se vor avea în vedere și tarifele pentru consultanță și asistență de specialitate în probleme de clasare, conservare, restaurare și reconstituire, tarifele pentru elaborarea de studii și cercetări documentare în arhive și din lucrări de specialitate, precum și tarifele pentru realizarea proiectelor de reconstituire și toate costurile adiacente acestora până la avizarea și realizarea execuției și recepției lucrărilor. (4) În cazul în care intervențiile de reconstituire necesită lucrări de cercetare arheologică sau supraveghere în teren, vor fi calculate și costurile acestora. ORDIN nr. 2.239 din 9 aprilie 2019 pentru aprobarea Normelor privind reevaluarea bunurilor culturale mobile deținute de instituții

		publice de drept public, în vederea asigurării unei juste reflectări a acestora în contabilitate Articolul 4 (1) Reevaluarea bunurilor culturale mobile se realizează pe baza următoarelor criterii, după caz: a) valoarea culturală: istorică, arheologică, documentară, memorialistică, artistică, religioasă, etnografică, monumentală, științifică și tehnică; b) vechimea; c) frecvența (raritatea); d) originea, autorul sau școala; e) materialul - tehnica; f) starea de conservare (dacă bunul cultural a fost sau nu restaurat); g) apartenența la un fond sau o colecție constituită; h) autenticitatea; i) calitatea formală; j) apartenența bunului cultural la patrimoniul cultural național mobil clasat sau, după caz, susceptibilitatea de a face parte din patrimoniul cultural național mobil clasat; k) valoarea de piață; l) cotele din cataloagele recunoscute internațional, la bunurile culturale mobile pentru care există astfel de lucrări.
6. Regimul dreptului de proprietate asupra patrimoniului cultural national	6.1 Regimul proprietății și servituțiile asupra acesteia în cazul bunurilor din patrimoniul cultural national	Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice republicată, cu modificările și completările ulterioare, art. 4, alin.(1)-(3) (1) Monumentele istorice aparțin fie domeniului public sau privat al statului, al județelor, orașelor sau comunelor, fie sunt proprietate privată a persoanelor fizice sau juridice. (2) Monumentele istorice proprietate publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale sunt inalienabile, imprescriptibile și insesizabile; aceste monumente istorice pot fi date în administrare instituțiilor publice, pot fi concesionate, date în folosință gratuită instituțiilor de utilitate publică sau închiriate, în condițiile legii, cu avizul Ministerului Culturii și Patrimoniului Național sau, după caz, al serviciilor publice deconcentrate ale Ministerului Culturii și Patrimoniului Național. (3) Monumentele istorice aparținând domeniului privat pot face obiectul circuitului civil în condițiile stabilite prin prezenta lege. ORDINUL nr. 2684/2003 privind aprobarea Metodologiei de întocmire a Obligației privind folosința monumentului istoric și a conținutului acesteia; 13.Sa notifice viitorului proprietar, titular al dreptului de administrare, chiriaș sau concesionar, regimul juridic al monumentului istoric pe care îl deține, precum și Obligația privind folosința monumentului istoric. 14. Sa înștiințeze în scris direcția pentru cultura, culte

și patrimoniul cultural național județeană, respectiv a municipiului București, despre schimbarea proprietarului sau a administratorului, în termen de 15 zile de la data încheierii contractelor, potrivit legii, și să transmită acestea o copie de pe acte.

Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

ART. 33

Bunurile culturale mobile clasate, aflate în proprietatea publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale, sunt inalienabile, insesizabile și imprescriptibile.

ART. 34

(1) Pentru organizarea unor expoziții sau realizarea unor proiecte culturale instituțiile publice pot împrumuta, după caz, unor instituții publice sau persoane juridice de drept privat din țară, în condițiile dreptului comun, bunuri culturale

mobile clasate pe care le dețin în administrare, cu avizul Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor și cu aprobarea Ministerului Culturii și Cultelor.

(2) Persoanele fizice și juridice de drept privat pot împrumuta instituțiilor publice sau persoanelor juridice de drept privat, în condițiile dreptului comun și ale prezentei

legi, bunuri culturale mobile clasate.

(3) Bunurile culturale mobile clasate, aparținând cultelor religioase, pot fi împrumutate instituțiilor publice specializate, în condițiile dreptului comun și ale prezentei legi, cu aprobarea șefilor de cult.

(4) Organizatorul expoziției sau inițiatorul/autorul proiectului cultural răspunde civil, material, disciplinar, contravențional sau penal, după caz, de integritatea bunurilor expuse, luând toate măsurile necesare pentru înlăturarea oricărui risc, în

condiții de securitate, de conservare, de asigurare și de stabilire a cotelor valorice respective.

ART. 35

(1) Vânzarea publică a bunurilor culturale mobile aflate în proprietate privată sau intermedierea vânzării se efectuează numai prin operatori economici autorizați, cu respectarea prevederilor prezentei legi.

LEGEA nr. 157/1997, privind ratificarea convenției pentru protejarea Patrimoniului arhitectural al Europei, adoptată la Granada la 03.10.1985 și semnată de România la 22.06.1996, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 274 / 13.10.1997, Art. 4

Fiecare parte se angajează:

1. să aplice, în temeiul protecției juridice a bunurilor considerate, proceduri corespunzătoare de control și de autorizare;

	6.2 Exproprierea pentru cauză de utilitate publică a bunurilor din patrimoniul cultural national 6.3 Despre dreptul de preemțiune	2. să evite ca bunurile protejate să fie deteriorate, degradate sau demolate. În această perspectivă, fiecare parte se angajează să introducă în legislația sa, dacă nu există deja, dispoziții care să prevadă: a) supunerea spre aprobare către autoritatea competentă a proiectelor de demolare sau de modificare a unor monumente deja protejate sau făcând obiectul unei proceduri de protecție, precum și a oricărui proiect care afectează mediul lor înconjurător; b) supunerea spre aprobare către autoritatea competentă a proiectelor care afectează în întregime sau în parte un ansamblu arhitectural sau un sit și care comportă lucrări: - de demolare a unor clădiri; - de construire de noi clădiri; - de modificări importante, care ar afecta caracterul ansamblului arhitectural sau al sitului; c) posibilitatea autorităților publice de a obliga pe proprietarul unui bun protejat să efectueze anumite lucrări sau de a i se substitui, în cazul în care acesta nu este în măsură să le facă; d) posibilitatea de a expropria un bun protejat. Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice republicată, cu modificările și completările ulterioare, art.9 (3) Exproprierea pentru cauza de utilitate publică a monumentelor istorice și a zonelor de protecție a acestora sau instituirea unor servituți poate fi inițiată și aplicată numai cu avizul Ministerului Culturii și Cultelor. Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice republicată, cu modificările și completările ulterioare, art. 4, alin. (4)-(9) (4) Monumentele istorice aflate în proprietatea persoanelor fizice sau juridice de drept privat pot fi vândute numai în condițiile exercitării dreptului de preemțiune ale statului român, prin Ministerul Culturii și Patrimoniului Național, pentru monumentele istorice clasate în grupa A, sau prin serviciile publice deconcentrate ale Ministerului Culturii și Patrimoniului Național, pentru monumentele istorice clasate în grupa B, ori al unităților administrativ-teritoriale, după caz, potrivit prezentei legi, sub sancțiunea nulității absolute a vânzării. (5) Proprietarii, persoane fizice sau juridice de drept privat, care intenționează să vândă monumente istorice, transmit serviciilor publice deconcentrate ale Ministerului Culturii și Patrimoniului Național înștiințarea privind intenția de vânzare, însoțită de documentația stabilită prin ordin al ministrului culturii și patrimoniului național. (6) Serviciile publice deconcentrate ale Ministerului Culturii și Patrimoniului Național transmit Ministerului

	6.4. Dreptul de administrare a bunurilor patrimoniului cultural național aflate în proprietate publică	Culturii și Patrimoniului Național înștiințarea, documentația și propunerea de răspuns, în termen de 5 zile lucrătoare de la primirea acestora. (7) Termenul de exercitare a dreptului de preemțiune al statului este de maximum 25 de zile de la data înregistrării înștiințării, documentației și a propunerii de răspuns la Ministerul Culturii și Patrimoniului Național sau, după caz, la serviciile publice deconcentrate ale Ministerului Culturii și Patrimoniului Național; titularii dreptului de preemțiune vor prevedea în bugetul propriu sumele necesare destinate exercitării dreptului de preemțiune; valoarea de achiziționare se negociază cu vânzătorul. (8) În cazul în care Ministerul Culturii și Patrimoniului Național sau serviciile publice deconcentrate ale Ministerului Culturii și Patrimoniului Național nu își exercită dreptul de preemțiune în termenul prevăzut la alin. (7), acest drept se transferă autorităților publice locale, care îl pot exercita în maximum 15 zile. (9) Comunicările privind neexercitarea dreptului de preemțiune au termen de valabilitate pentru întregul an calendaristic în care au fost emise, inclusiv pentru situațiile în care monumentul istoric este vândut de mai multe ori. Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, republicată, cu modificările și completările ulterioare ART. 36 (1) Bunurile culturale mobile, proprietate a persoanelor fizice sau juridice de drept privat, clasate în tezaur, pot face obiectul unei vânzări publice numai în condițiile exercitării dreptului de preemțiune de către statul român, prin Ministerul Culturii și Cultelor, și cu respectarea dispozițiilor art. 35 alin. (7). Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, republicată, cu modificările și completările ulterioare ART. 5 (1) Bunurile culturale mobile pot fi proprietate publică sau privată a statului ori a unităților administrativ-teritoriale sau proprietate privată a persoanelor fizice și a persoanelor juridice de drept privat. (2) Asupra bunurilor prevăzute la alin. (1) se pot constitui, potrivit formei de proprietate, în condițiile legii, un drept de administrare sau alte drepturi reale, după caz.
7. Obligații generale ale autorităților publice față de proprietatea publică și față	Obligația finanțării cercetării, a intervențiilor de urgență și a exproprierii bunurilor patrimoniului	Ordinul Nr. 2426 din 27.12.2005 privind aprobarea normelor metodologice de înscriere a unor situri arheologice prioritare în Lista zonelor de interes arheologic național Art.4. Finanțarea cercetării arheologice, a conservării, restaurării și punerii în valoare a siturilor din zonele de

de cea privată în raport cu patrimoniul cultural național.	cultural national	interes arheologic prioritar se face de la bugetul de stat prin bugetul alocat Ministerului Culturii și Cultelor. Art.5. Cheltuielile necesare în vederea cercetărilor arheologice, conservării, restaurării și punerii în valoare a siturilor din zonele de interes arheologic prioritar se pot asigura, prin cofinanțare, în condițiile legii, din bugetele autorităților administrației publice locale pe al căror teritoriu se află aceste situri.
		Ordinul Nr. 2426 din 27.12.2005 privind aprobarea normelor metodologice de înscriere a unor situri arheologice prioritare în Lista zonelor de interes arheologic național Art.6. Autoritățile administrației publice locale pe al căror teritoriu se găsesc zone de interes arheologic prioritar au obligația de a prevedea măsuri administrative și tehnice pentru protejarea patrimoniului arheologic și punerea sa în valoare prin integrarea acestuia în planurile de dezvoltare economică, socială și teritorială a localităților. Art.7. Autoritățile administrației publice locale pe al căror teritoriu se găsesc zone de interes arheologic prioritar au obligația să prevadă în bugetele proprii fondurile necesare pentru: a) elaborarea și, după caz, modificarea documentațiilor de urbanism și amenajare a teritoriului, în vederea protejării și punerii în valoare a patrimoniului arheologic; b) elaborarea reglementărilor speciale de protecție în zonă; c) marcarea limitelor zonei de interes arheologic prioritar și informarea publicului cu privire la regimul special de protecție a zonei ORDONANȚA nr. 47 din 30 ianuarie 2000 privind stabilirea unor măsuri de protecție a monumentelor istorice care fac parte din Lista patrimoniului mondial, art. 5 (1) Finanțarea lucrărilor de cercetare, conservare, consolidare și restaurare a monumentelor istorice înscrise în Lista patrimoniului mondial, indiferent de regimul de proprietate al acestora, se poate face și de la bugetul de stat prin bugetul Ministerului Culturii și Cultelor. (2) Finanțarea lucrărilor de reparație, întreținere curentă și a celor de punere în valoare a monumentelor istorice înscrise în Lista patrimoniului mondial se poate face și din venituri extrabugetare și din alocații acordate de la bugetul de stat sau de la bugetele locale, în limita sumelor prevăzute în bugetele anuale ale ordonatorilor principali de credite, după caz. Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice republicată, cu modificările și completările ulterioare, art.25 (1) Ministerul Culturii și Patrimoniului Național

		elaborează și asigură aplicarea strategiei naționale și urmărește respectarea prevederilor legale și a normelor și metodologiilor din domeniul protejării monumentelor istorice. (2) Ministerul Culturii și Patrimoniului Național asigură îndeplinirea angajamentelor statului asumate prin convențiile internaționale referitoare la protecția monumentelor istorice, la care România este parte. (3) Ministerul Culturii și Patrimoniului Național reprezintă statul în relația cu proprietarii de monumente istorice și cu titularii altor drepturi reale asupra acestora.
8. Drepturi și obligații generale ale deținătorilor bunurilor din patrimoniul cultural		Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Art. 16, alin.(1) Proprietarii, titularii altor drepturi reale sau ai dreptului de administrare și detinatorii cu orice titlu ai bunurilor culturale mobile pentru care s-a declansat procedura de clasare au obligația de a permite examinarea bunurilor respective de către experți sau specialiști acreditați.
9. Evidența patrimoniului cultural și inventarele naționale		Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, republicată, cu modificările și completările ulterioare ART. 15 (1) Clasarea are ca efect înscrierea bunurilor culturale mobile în Inventarul patrimoniului cultural național mobil, în una dintre cele două categorii, tezaur sau fond. (2) Inventarul patrimoniului cultural național mobil, întocmit pe baza ordinelor privind bunurile culturale mobile clasate, centralizarea, evidența informatizată și administrarea documentelor care au stat la baza întocmirii acestuia se efectuează de Institutul de Memorie Culturală (Institutul Național al Patrimoniului). ORDINUL nr. 2.260 din 18 aprilie 2008 privind aprobarea Normelor metodologice de clasare și inventariere a monumentelor istorice, Art. 3 1) Inventarierea este un ansamblu de proceduri cu ajutorul cărora sunt identificate - prin cercetare și analiză științifică - acele bunuri imobile care datorită caracteristicilor lor sunt susceptibile de a fi clasate ca monumente istorice. (2) Inventarierea are un caracter sistematic, în analiza tuturor categoriilor de bunuri imobile inventariate fiind folosită o metodă unică. (3) Inventarierea monumentelor istorice constă în procedura de alcătuire a fișei analitice și minimale a fiecărui monument, în care sunt consemnate informațiile tehnice și științifice, toate intervențiile umane, precum și modificările naturale survenite în decursul timpului, în condițiile Legii nr. 422/2001, republicată, și potrivit prezentelor norme metodologice.
10. Atestarea și		

acreditarea persoanelor fizice în domeniul patrimoniului cultural		
11. Reglementări legale din alte state, referitoare la principiile protejării patrimoniului cultural, definirea patrimoniului cultural		Convention on the Value of Cultural Heritage for Society CETS No. 199 - Faro, 27.X.2005, Art. 9 Trad. (Convenția-cadru a Consiliului Europei privind valoarea patrimoniului cultural pentru societate, Faro, 27 octombrie 2005) Articolul 9 – Utilizarea durabilă a patrimoniului cultural Pentru a asigura menținerea patrimoniului cultural, Părțile se angajează: a) să promoveze respectul față de integritatea patrimoniului cultural, asigurându-se că deciziile de adaptare a acestuia includ o înțelegere corectă a valorilor culturale care-i sînt inerente; b) să definească și să promoveze principii de gestionare durabilă a patrimoniului și să încurajeze întreținerea lui; c) să se asigure că necesitățile specifice ale conservării patrimoniului cultural sînt luate ținîndu-se cont de toate reglementările tehnice generale; d) să promoveze utilizarea unor materiale, tehnici și priceperi născute din tradiție și să exploreze potențialul acestora în producția contemporană; e) să promoveze o calitate înaltă a intervențiilor prin intermediul unor sisteme de calificare și de acreditare profesională a persoanelor, întreprinderilor și instituțiilor. Concluziile Consiliului din 21 mai 2014 privind patrimoniul cultural ca resursă strategică pentru o Europă durabilă (2014/C 183/08), Jurnalul Uniunii Europene 4. patrimoniul cultural, ca resursă neregenerabilă care este unică și nu este înlocuibilă sau interschimbabilă, se confruntă în prezent cu importante provocări legate de transformările culturale, de mediu, sociale, economice și tehnologice care afectează toate aspectele vieții contemporane. 6. patrimoniul cultural are un impact economic important, inclusiv ca parte integrantă a sectoarelor cultural și creativ, deoarece, printre altele, acesta: (a) reprezintă un puternic factor de dezvoltare locală și regională favorabilă incluziunii și creează externalități semnificative, în special prin dezvoltarea unui turism cultural durabil; (b) sprijină dezvoltarea și regenerarea rurală și urbană durabile, astfel cum reiese din inițiativele multor orașe și regiuni europene

	Documentul de la Nara privind autenticitatea , adoptat de ICOMOS, 1994 (The Nara Document on Authenticity (1994) adopted by ICOMOS Symposia, Nara, Japan, 1-6 Nov., 1994) DIVERSITATEA CULTURALĂ ȘI DIVERSITATEA PATRIMONIULUI 5. Diversitatea culturilor și a moștenirii culturale din lumea noastră este o sursă de neînlocuit de bogăție spirituală și intelectuală pentru întreaga omenire. Protecția și îmbunătățirea diversității culturale și de patrimoniu ar trebui promovată activ ca un aspect esențial al dezvoltării umane. 6. Diversitatea patrimoniului cultural există în timp și spațiu și cere respect pentru alte culturi și pentru toate aspectele sistemelor lor de credințe. În cazurile în care valorile culturale par să fie în conflict, respectarea diversității culturale necesită recunoașterea legitimității valori culturale ale tuturor părților. Codul Patrimoniului din Franța, Ordonanța nr.2004-178/20.02.2004, L. 111-1 Code du patrimoine de France, Ordonnance n° 2004-178 du 20 février 2004 - NOR: MCCX0300157R,L. Dernière modification: 26/07/2019, Edition : 12/09/2019, L 111-1 Sunt comori naționale: 1 ° Proprietatea aparținând colecțiilor muzeelor din Franța; 2 ° Arhivele publice, în sensul articolului L. 211-4, precum și proprietățile clasificate ca arhive istorice în aplicarea cărții II; (3) proprietăți clasificate ca monumente istorice sub Cartea VI; 4 ° Alte bunuri aparținând domeniului public mobil, în sensul articolului L. 2112-1 din Codul general al dreptului de proprietate publică; 5 ° Alte proprietăți de interes major pentru patrimoniul național din punct de vedere al istoriei, artistic sau arheologic. Convenția europeană a peisajului, adoptată la Florența la 20 octombrie 2000, ratificată prin Legea nr. 451/2002 PREAMBUL Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentei convenții, denumite în continuare părți, considerând ca scopul Consiliului Europei este de a realiza o mai bună cooperare între membrii săi în vederea protejării și promovării idealurilor și principiilor care constituie patrimoniul lor comun și ca acest scop este atins, în particular, prin acorduri în domeniul economic și social, preocupate să ajungă la o dezvoltare durabilă bazată pe o relație echitabilă și armonioasă între necesitățile

		sociale, activitățile economice și mediu, constatând ca peisajul participa într-o manieră importantă la interesul general în ceea ce privește domeniile: cultural, ecologic, de mediu și social și ca el constituie o resursă favorabilă pentru activitatea economică, ale cărei protecție, management și amenajare corespunzătoare contribuie la crearea de locuri de muncă, constient ca peisajul contribuie la formarea culturilor locale și ca acesta este o componentă de bază a patrimoniului natural și cultural european, contribuind la bunăstarea umană și la consolidarea identității europene, recunoscând ca peisajul este o parte importantă a calității vieții pentru oamenii de pretutindeni: în areale urbane sau rurale, în areale degradate sau în cele care se prezintă într-o stare perfectă, în spații recunoscute ca fiind de o frumusețe deosebită, precum și în cele obișnuite, ținând seama ca evoluțiile tehnicilor de producție agricolă, silvică, industrială și miniera și politicile în materie de amenajare a teritoriului, urbanism, transport, infrastructura, turism și agrement, precum și schimbările economice mondiale continuă în multe cazuri să accelereze transformarea peisajelor, dorind să răspundă voinței publice de a se bucura de o calitate crescută a peisajelor și să joace un rol activ în transformarea lor, convinse fiind că peisajul este un element esențial al bunăstării sociale și individuale și că protecția, managementul și amenajarea acestuia implică drepturi și responsabilități pentru fiecare(...) recunoscând că diversitatea și calitatea peisajelor europene constituie o resursă comună pentru protecția, managementul și amenajarea cărora este necesară cooperarea, dorind să instituie un instrument nou, consacrat în mod exclusiv protecției, managementului și amenajării tuturor peisajelor europene, au căzut de acord asupra următoarelor:... Legea privind protecția bunurilor culturale din Germania din 31 iulie 2016 (Cultural Property Protection Act – KGSG) (1) În sensul acestei legi 1. „patrimoniul cultural arheologic “este definit ca bunuri mobile sau ansambluri de bunuri care au fost realizate sau prelucrate de oameni sau furnizează informații despre viața umană din timpuri anterioare, care sunt sau au fost în subteran sau subacvatic, sau pentru care acest lucru poate fi asumat având în vedere circumstanțele generale;(...) 10. „Proprietate culturală” înseamnă orice bun mobil sau ansamblu de bunuri artistice, cu valoare istorică sau arheologică sau din alte zone ale patrimoniului cultural, în special cu valoare paleontologică, etnografică, numismatică sau științifică;

Decretul din 22 ianuarie 2004, n. 42 Codul patrimoniului și peisajului cultural, în conformitate cu articolul 10 al Legii din 6 iulie 2002, n. 137

Bunurile culturale sunt

1. Bunurile culturale mobile și imobile aparținând statului, regiunilor, altor organisme publice teritoriale, precum și oricărui alt organism sau institut public și unor persoane juridice private fără scop lucrativ, inclusiv instituții eclesiastice recunoscute civil, care sunt de interes artistic, istoric, arheologic sau etno-antropologic (1).

2. De asemenea, sunt bunuri culturale:

a) colecțiile de muzee, galerii de artă, galerii și alte spații de expoziție ale statului, regiunile, alte organisme publice teritoriale, precum și orice alt organism și instituție publică;

b) arhivele și documentele individuale ale statului, regiunilor, altor organisme publice teritoriale, precum și ale oricărui alt organism și instituție publică;

c) colecțiile bibliotecilor statului, ale regiunilor, ale celorlalte organisme publice teritoriale, precum și ale oricărei alte instituții și instituții publice, cu excepția colecțiilor care îndeplinesc funcțiile bibliotecilor indicate la articolul 47, paragraful 2, din decretul președintelui Republicii din 24 iulie 1977, n. 616

(2).3.

a) bunurile imobile și mobile de interes artistic, istoric, arheologic sau etno-antropologic deosebit de important, aparținând altor subiecte decât cele indicate la alineatul (1);

b) arhive și documente individuale, care aparțin unor persoane private, de importanță deosebită;

c) le raccolte librerie, appartenenti a privati, di eccezionale interesse culturale;

d) bunurile imobile și mobile, indiferent de deținătorul acestora, care au o importanță deosebită datorită raportării lor la politici, militare, literatură, artă, știință, tehnologie, industrie și cultură, sau ca mărturii ale identității și istoriei instituțiilor publice, colective sau religioase (3);

e) colecțiile sau seriile de obiecte, indiferent cui aparțin, care nu sunt cuprinse printre cele indicate la alineatul (2) și care, prin tradiție, renume și caracteristici particulare sau prin importanță artistică, istorică arheologica, numismatica sau complex etno-antropologic ca un interes excepțional (2).

4. Sunt incluse în cele menționate la alineatul (1) și la alineatul (3), litera a):

a) bunurile de interes paleontologic, preistoric și civilizațiile primitive;

b) bunuri de interes numismatic care, în raport cu timpul, tehnicile și materialele de producție, precum și contextul de referință, sunt rare sau valoroase (2);

c) manuscrise, autografe, corespondență, incunabule, precum și cărți, amprente și gravuri, cu matrice conexe, de natură rară și valoroasă;

d) hărți și partituri muzicale de natură rară și valoroasă;

		e) fotografii, cu negativele și matricile lor, filme cinematografice și suporturi audiovizuale în general, cu un caracter rar și valoros; f) vile, parcuri și grădini care au interes artistic sau istoric; g) piețe publice, străzi, drumuri și alte spații deschise urbane de interes artistic sau istoric; h) situri miniere de interes istoric sau etno-antropologic; i) nave și ambarcațiuni de interes artistic, istoric sau etno-antropologic; l) arhitectura rurală cu interes istoric sau etno-antropologic ca mărturie a economiei rurale tradiționale (4).